

UNIVERSITAS TARTUENSIS

Tartu ülikooli ajakiri

MÄRTS 2016 NR 3 (2447)

TARTU ÜLIKOO

VÄÄRTUSEID SAAB ÕPPIDA KA MÄNGUGA

SISEKOOLITUSED
ANNAVAD ÜLIKOOLIST
SELGEMA PILDI

VÕIMALUSTE PUUDUS
VIIB SPORTLASED
EESTIST VÄLISMAALE

ÜLIÕPILASED
PLAANIVAD LUUA
HEA ÕPPIMISE TAVA

Arulage klikijaht

Viimasel ajal torkab Eesti väljaannete veebiuudiseid lugedes aina enam silma see, kuidas mõned ajakirjanikud teevad kõik, et saada rohkelt loetav uudislugu.

Eelmise kuu lõpus vallutas Eesti meediat uudis, et Põhja-Tallinna linnaosavanem Karin Tammemägi vabastati ametist. Mis juhtus edasi? Ajakirjanikud tormasid kohale, astusid ilma koputamata kabinetti, mõni lasi isegi ühel ametnikul ukse lukust lahti keerata. Ajakirjanikud ei saanud sõnagi suust, kui nad rahulikult kabinetist välja juhataati.

Pärast seda ilmus Delfis uudisvideo sellest, kuidas ajakirjanikud visati kabinetist välja. Ei see uudis ega video, mis näitas ainult ebaviisakat sissemurdmist, andnud mingisugust teavet selle kohta, mis linnaosas täpselt toimus või mis põhjustel inimene ametist vabastati. Miks seesugune uudis üleüldse veebi üles pandi? Eks ikka klikide kogumiseks.

Viimasel ajal märkab seesugust tegutsemist aina enam. Mis on saanud objektiivsusest ja tasakaalustatud uudiste kirjutamisest? Nüüdisajal võetakse sotsiaalmeediast kellegi väide millegi või kellegi kohta ja pannakse veebi üles. Fakte ei kontrollita, inimese käest ei küsita ega anta vastaspoolele sõna. Iseenesest mõistetav reporteritöö puudub või on lombakas.

FOTO: ANDRES TENNUS

MERILYN SÄDE

UT toimetaja

Mida seesugused juhtumid Eesti ajakirjanduse kohta ütlevad? Imselt seda, et mõned ajakirjanikud ja väljaanded unustavad eetika ja kõrgtasemelise ajakirjanduse põhimõtted kohe, kui tundub, et kusagil on skandaalilaadne sündmus aset leidnud. Mis isegi hullem – nad unustavad elementaarse viisakuse. Mõistan, et klikid tähendavad raha, kuid kas see on väärt seda, et oma inimlik pool minetada?

Kunagi tahtsid ajakirjanikud maailma muuta, ühiskondlikult olulisi sündmusi lahata, midagi olulist avastada ja sellega midagi paremaks muuta ehk olla ühiskonna valvekoer. Tundub, et oma tegelik roll on klikide varju jäänud.

Mida teha, et seesuguseid juhtumeid jääks vähemaks ega tuleks juurde? Esmalt tuleks sügavalt järele mõelda, kas tehtud videod ja artiklid on ikka midagi, mida peaks ilmtingimata lugejaga jagama. Kas lugeja saab sellest midagi väärtuslikku ja kasulikku?

Ajakirjanikuna on eneseanalüüs äärmiselt oluline ja sedagi oskust tuleb aeg-ajalt lihvida. Võib-olla oleks tarvis rohkem ülikoolipoolseid koolitusi, et ajakirjanikud saaksid end täiendada ja oma tegevust analüütilisemalt hinnata. Hindan ülikoolist saadud ajakirjandusõpet, sest siin antakse tugev aluspind kõrgtasemelise ajakirjanduse tegemiseks. UT

12

22

26

32

38

11 KOLUMN Miks oleks kasulik üliõpilasi esindada?

12 PERSOON Ülikooli endine akadeemiline sekretär Ivar-Igor Saarniit tõdeb, et TÜ muutub ajaga paremaks.

16 AKTUAALNE Sisekoolitused annavad selgema pildi nii enda tööst kui ka ülikoolist tervikuna.

19 AKTUAALNE Hea õpetamise vestlusringi kolmas osa keskendub hea õpetamise tavale.

22 AKTUAALNE Sobiva kodumaise võimaluse puudumine viib noored sportlased USA-sse.

26 AKTUAALNE Eetikakeskuse loodud väärtuste mäng saab pagulasteemalise täienduse.

28 TUDENGID Üliõpilased püüdleval hea õppimise tava poole.

32 ETTEVÕTLUS TÜ idufirma töö lume poelettidele.

35 TEADUS Loodusteaduslikult hariduselt oodatakse enam argieluga seotust.

38 REPORTAAŽ Loodusmuuseum aitab ajas tagasi rännata.

41 REISIKIRI Vahetussemester Johannesburgi ülikoolis kasvatas eneseosku.

44 ESSEE Professor Irja Lutsar arutleb teaduspõhise Eesti üle.

46 ESSEE Õppimine paneb silmad särama ja mõtte liikuma.

48 AJALUGU Eesti haridus- ja teadustava on 17. sajandis.

51 kaitsmised, stipendiumid, teated, tunnustused, õnnitlused, juubel

UT UNIVERSITAS TARTUENSIS
Tartu ülikooli ajakiri

Universitas Tartuensis on Tartu ülikooli ajakiri. Ilmub kord kuus. Tiraaž 3500. Tellimisindeks Eesti Postis 00892 • Aadress: Ülikooli 18-102, Tartu 50090; telefon: 737 5686, 5802 8827; e-post: ajakiri@ut.ee; koduleht: www.ajakiri.ut.ee.

Vastutav väljaandja Illari Lään, **peatoimetaja** Merilyn Merisalu, **toimetaja** Merilyn Säde, **teabetoimetajad** Kady Sõstar ja Liis Saar, **keeletoimetaja** Mari Mets **fotograaf** Andres Tennus, **küljendaja** Mark Šandali, **trükk** Ecoprint.
• Universitas Tartuensis kujunduslahendused, kõik ajakirjas avaldatud artiklid jm tekstid ning fotod ja illustratsioonid on autoriõigusega kaitstud teosed. Toimetust lubab neid kasutada vaid eelneval kokkuleppel koos viitega autorile ja Universitas Tartuensisile. • Toimetusel on õigus kaastöid nende selguse huvides toimetada ja lühendada. • **UT kolleegium:** Maaja Vadi (esinaine), Sulev Kõks, Ivo Volt, Mart Noorma, Villu Päärn, Indrek Treufeldt, Katrin Pajuste-Kuul, Egert Puhm.

Järgmine Universitas Tartuensis ilmub 1. aprillil 2016.

roheline trükis

Trükitud taastoodetud paberile looduslike trükivärvidega. ©Ecoprint

Tudengid tegid Viljandis teatrit

Veebruari keskel toimusid TÜ Viljandi kultuuriakadeemias juba 14. aastat tudengite teatripäevad. Iga-aastasel tudengifestivalil toimuvad lisaks etendustele ja aruteludele ka erinevad õpitoad, kus on võimalus end arendada nii teatritegemisega otseselt kui ka kaudselt seotud valdkondades.

TEKST JA PILDID: Sven Paulus

Üks visuaalselt meeldejäävamaid lavastusi oli Riia tudengiteatri Zona Projects «Help», mis sai Kolme Targa eripreemia loo jutustamise ja kohaloleku eest.

Tartu üliõpilasteater mängis Tšehhovist inspireeritud lavateost «Kirsiaed. Work in progress» ja pälvis žürii eriauhinna hea lavalise koostöö eest. Pildil Elo Järv ja Andreas Aimse.

Polygoni teatrikooli «Olevused» võlus tehniliselt laitmatute näitlejatöödega ning tõstatas nii igavikulisi kui ka päevakajalisi küsimusi, pälvides ühtlasi publiku lemmiku tiitli.

ESTCube-2 plaanib Kuu vallutada

ESTCube-2 meeskond plaanib kahe aasta pärast, Eesti Vabariigi 100. juubelil saata Kuule ESTCube-2 mudeli.

«Esimene õnnestunud kanderaketi start ja satelliidilt saadud teave on andnud hindamatu kogemuse olemasoleva kosmose tehnoloogia arendamiseks,» ütles ESTCube-2 meeskonna liige Marie Jaksman.

Ta lisas, et laiemas plaanis on meeskonna eesmärk Eesti kosmose- ja kõrgtehnoloogilise tööstuse arendamine ja

spetsialistide koolitamine. «Kuu vallutamine kinnitaks Eesti kui kosmoseriigi staatust ja nii kirjutaksime end rahvusvahelisse kosmoseajalukku,» sõnas Jaksman.

Tudengisatelliidi meeskond on valinud endale ka uue juhtkonna, mille eesotsas on telesaate Rakett69 võitja Karl Reinkubjas. «Tahame moodustada uue meeskonna noortest ja energilistest tudengitest, et viia ellu see ambitsioonikas projekt,» lisas Jaksman. ●

TÜ korvpallimeeskond sai uue nimesponsori

Tartu ülikooli akadeemiline spordiklubi ja Baltimaade juhtiv meediakontsern Eesti Meedia sõlmisid 29. veebruaril tähtajatu koostöölepingu, millega Eesti Meedia asub korvpallimeeskonna nimesponsoriks.

Rektor Volli Kalm ütles, et lepingut nähakse võimalusena, kus TÜ saab Eesti Meediat aidata ja nõu anda ning vastutasuks saab ülikool sinna näiteks tudengeid praktikale saata.

Eesti Meedia juhatuse esimehe Sven Nuutmanni sõnul avalikustatakse täpsemad plaanid hooaja osas selle aasta mais. Ta avaldas lootust, et koostöölepest saavad osa nii tänased kui ka homsed ajakirjanikud.

Saku õlletehas jätkab meeskonna toetamist suursponso-

rina ning hooaja lõpuni jääb korvpallimeeskonna nimeks Tartu Ülikool/Rock. Alates uuest hooajast saab tiimi nimeks ilmselt Tartu Ülikool/Postimees. ●

Talveakadeemia tuleb taas

1. märtsil toimub AHHA teaduskeskuses Talveakadeemia Tudengiteaduse päev. Üritusele on oodatud kõik teadus- ja keskkonnahuvilised.

Taaskord on Talveakadeemia teadusartiklite konkurss jõudmas lõpusirgele ning osalejate ees on veel viimane jõukatsumine publiku ja žürii ees.

Sel aastal keskendutakse inimese kui liigi olemusele ja jätkusuutlikkusele – kas inimesed on nii kohanemisvõimelised, et mahume kõik ära ainsale Maale.

Selle teema vaimus on Tudengiteaduse päevale kutsutud ka vaheesinejad, kes lahkavad alateemat läbi oma eriala tulevikuväljavaadete.

Teiste teemade seas räägitakse neljanda põlvkonna kaugküttest, koduahjus jäätmete põletamisest eralduvatest saasteainetest ja veefaasi pH toimest elektropihustusionisatsiooni tõhususele.

Külalisesinejatena astuvad üles Mait Metspalu (Eesti biokeskus), Helga Kalm (Rahvusvaheline kaitseuuringute keskus) ja Rene Toomse (Aburgus OÜ, Eesti kaitsetööstuse liit).

Ettekannetega samal ajal on võimalik osa saada eesti feng shui'st. Janno Seeder ootab töötuppa huvilisi ja räägib sellest, kuidas töö- ja kodune keskkond mõjutavad meie heaolu.

Tudengiteaduse päev on kõigile tasuta. ●

Mobiilsusprogrammide teabetund

Märtsi lõpus on ülikooli töötajad oodatud mobiilsusprogramme tutvustavasse teabetundi, kus saab ülevaate ülikooli vahendatavatest õpirännet toetavatest tegevustest. Oma kogemusi vahendavad ka juba programmide toel ennast välismaal täiendamas käinud õppejõud ja töötajad.

Rahvusvaheline koostöö ja välismaal enesetäiendamine on igapäevase töö oluline osa. Ülikool vahendab mitmeid erinevaid mobiilsusprogramme, mille abil nii õppejõud kui ka mitteamakademilised töötajad saavad käia end välismaal täiendamas.

«Inimesed kipuvad arvama, et Erasmus on ainult tudengite jaoks. Tegelikult on kõigil ülikooli töötajatel, nii õppejõududel kui ka administratiivtöötajatel, võimalik taotleda sõidu- ja elamistoetust väliskoolitusteks või välisülikoolis loengute lugemiseks,» rääkis

FOTO: ERAKOOGU

TEABESMINARIL JAGAB KOGEMUSI KA ÜLEILMSE ÕPIRÄNDE STIPENDIUMI TOEL VIETNAMIS HUE MEDITSIIINIÜLIKOO LIS KÄINUD SULEV KÖKS.

mobiilsusprogrammide spetsialist Anneli Miljan.

Miljan lisas, et viimase paari aastaga on stipendiumide summad oluliselt kasvanud. Pealegi polevat tema sõnul taotlemise ning aruandluse käik tegelikult kuigi keeruline. Samuti on igas üksuses olemas eraldi koordinaatorid, kes

saavad asjaajamisega aidata.

Teabetunnis annavad koordinaatorid ülevaate, milliseid võimalusi on otstarbekas kasutada lühi- ja pikemaajaliseks välis- lähetuseks, koolitusel osalemiseks, koostöösidemete sõlmimiseks või õpetamisoskuste täiendamiseks ning millised on programmide

Mereteemaline suvekool ootab osalejaid

Märtsi jooksul saavad kommunikatsiooni-, ajakirjandus-, turundus- ja meediatudengid end kirja panna juuli lõpus toimuvasse mereteemalise suvekooli.

Viis päeva kestev merekultuuri-aastale pühendatud suvekool annab osalejatele praktilise organisatsioonikogemuse ja võimaluse teha tulevikus karjääri merendusvaldkonnas.

«Merendusettevõtted otsivad endale üha rohkem mereteadlike tugiüksuse töötajaid ning ka meedias töötades tulevad igasuguse valdkonna head taustateadmised kasuks. Suvetskool annab hea võimaluse piiluda väga eriomase valdkonna sisemusse ning omandada sõnavara ning tutvusi, mida saab edukalt kasutada tulevase karjääri valikul,» rääkis suvekooli projektijuht Jane Niit.

Suvetskoolis läbivad osalejad

muuhulgas merepääste teoreetilise ja praktilise koolituse, osalevad hüdrograafia- ja purjetamistundides Tallinna lähel, teevad ise valmis põneva kalaroa, õpivad meremehesõlmi, saavad teada, miks ei vaju terasest laev põhja, ning palju muud huvitavat.

Iga päeva lõpus saavad üliõpilased lahendamiseks loovülesande eri ajakirjanduslikus žanris. Nii õpitakse, kuidas kiiresti orienteeruda võõras valdkonnas.

Suvetskool toimub 25.–29. juulil Tallinnas. Tasuta kohale kandideerimiseks tuleb saata oma soovivaldus koos CV ja loovkirjutisega teemal «Kui mul oleks mereline elukutse, siis milline ja miks?» suvekooli projektijuhile aadressil jane.niit@ttu.ee. Kandideerimine on avatud 1. märtsist kuni 1. aprillini. Suvetskooli lõpus on võimalik saada ka 2 EAP-d. ●

Kes on õige eestlane?

INAUGURATSIOON

TÜ isiksuse- ja sotsiaalpsühholoogia professor Anu Realo 30. märtsil kell 16.15 ülikooli aulas

Eesti meedias ning avalikus ruumis arutletakse tõsimeeli ja kirklikult selle üle, kes on õige eestlane. Küsimus on ammu väljunud algsest vastandusest eestlased vs. mitte-eestlased, kus

viimaste all peeti peamiselt silmas Eesti venekeelset elanikkonda.

Euroopa pagulaskriisi ja kooseluseaduse ümber esile kerkinud arutelu valguses on eestluse ja eestlaseks olemise tuum saanud hoopis laiema tähenduse. Kes siis on see õige eestlane? Kas eestlaseks vaid sünnitakse või on eestlaseks võimalik ka saada? Kuivõrd eestlaste isiksuse seadumused ja väärtused ühiskondlikule sallivu-

FOTO: SIIM VATALIN

ANU REALO

sele ja avatusele kaasa aitavad või seda pigem takistavad? Loeng püüab nii nendele kui ka teistele päevakajalistele küsimustele teaduspõhiseid vastuseid pakkuda.

Professor Anu Realo lõpetas 1993. aastal Tartu ülikoolis sotsioloogia eriala ning kaitses 1995. aastal samas teadusmagistri kraadi psühholoogia erialal. Pärast doktorikraadi kaitsmist psühholoogia erialal 1999. aastal (*summa cum laude*) õppis ja töötas ta järel doktorantuuris Leuveni ülikoolis Belgias. Tartu ülikooli isiksuse- ja

sotsiaalpsühholoogia professoriks valiti Realo 2014. aastal. Viimasel kolmel aastal oli ta Eesti teaduste akadeemia uurija-professor TÜ psühholoogia instituudis. Alates 2016. aastast töötab ta lisaks Tartu ülikoolile professorina ka Warwicki ülikoolis Inglismaal. 2012.–2015. aastal oli Realo vastloodud Eesti teadusagentuuri hindamisnõukogu liige ja aseesimees.

Anu Realo peamised uurimisteemad on isiksuse seadumused, emotsioonid, sotsiaalne kapital, väärtused ning subjektiivne heaolu.

Tema hiljutised uurimistööd hõlmavad ka kultuuri ja geenide mõju isiksuse kujunemisele. Realo on avaldanud üle 120 teadustöö rahvusvahelistes ajakirjades ning kogumikes, toimetanud koos kolleegidega mitu eestikeelset raamatut, samuti on ta tunnustatud rahvusvahelise isiksusepsühholoogia ajakirja European Journal of Personality asetoimetaja. 2010. aastal pälvis Anu Realo Eesti vabariigi teaduspreemia uurimustesarja «Isiksus ja stereotüübid kultuuridevahelises perspektiivis» eest. ●

Veerandsada aastat visuaaltehnoloogia õpet

Sel aastal tähistab TÜ Viljandi kultuuriakadeemia 25 aasta möödumist ajast, mil akadeemias alustati teatri loovtehniliste erialade õpetamist.

1991. aastal võeti vastu butafoor-dekoraatorite kursus, 1998. aastal hakati koolitama lavastuskorraldajaid. 2000. aastal, kui *black-box* tüüpi saal oli lõplikult välja ehitatud ja varustatud, avati valguskujunduse eriala.

Teatrikunsti visuaaltehnoloogia programmijuhi Eve Komissarovi sõnul jõudis etenduskunstide osakonna moodustamisega seondunud korralduslik ja õppekavade arendamise töö haripunkti 2003. aastal kõigi osakonna õppekavade täieliku ja tingimusteta akrediteerimisega. Nii oli märkamatuks ja vargsi sündinud huvitav kooslus: teine Eesti riiklik teatrikool.

25 aasta jooksul on visuaaltehnoloogia õppekava erialad pidevalt uuenenud, et muutustega kaasas käia. Praegu on sel õppekaval neli õppesuunda: dekooraator-butafoor, valguskujundaja, etenduskunstide multimeediaspetsialist ja lavastuskorraldaja.

«Need on täiesti erinevad ametid, ühendav lüli on valdkond, etenduskunstid ning fakt, et tegemist on loovtehniliste töötajatega. See tähendab, et kui meie õppekava kaoks, katkeks kõigil neljal erialal rakenduskõrgharidusega töötajate koolitamine. Oleme Eestis ainus koht, kus selliseid erialasid õpetatakse,» rääkis Komissarov.

Visuaaltehnoloogia üliõpilasi on keskmiselt 20 inimest kursuse kohta ja see arv jaguneb nelja eriala vahel. Vastuvõtt toimub üle aasta, korraga õpib kaks

TÜ VILJANDI KULTUURIAKADEEMIA ON AINUS KOHT EESTIS, KUS SAAVAD RAKENDUSKÕRGHARIDUSE DEKORAATOR-BUTAFOORID, VALGUSKUJUNDAJAD, ETENDUSKUNSTIDE MULTIMEEDIASPELIALISTID JA LAVASTUSKORRALDAJAD.

kursust. Et eri erialad nõuavad eri õppejõude, on neid kulukas õpetada. Sisulises mõttes annab selline õppekava ülesehitus aga üliõpilastele parimad tingimused erialaseid oskusi omandada.

«Pidev koostöö ja suhtlemine lavastajate, koreograafide, näitlejate ja tantsijatega, samuti eri loovtehniliste erialade põimumine on tõetruu mudel keskkonnast, kus üliõpilased pärast lõpetamist tööle asuvad,» seletas programmijuht.

Praegu on visuaaltehnoloogia üliõpilaste kasutuses lisaks nüüdisaegse valguspargiga sisustatud *black-box* tüüpi saalile skulptuuri-klass, valguslabor väiksemate rühmatööde tegemiseks ning

rekreatsiooniruum üliõpilastele.

Eelmise õppeaasta alguseks valmisid dekooraator-butafoori eriala tööruumid Vilma majas. Visuaaltehnoloogia üliõpilaste kasutada on butafooria töökoda, maaliruum dekoratsioonimaali ning suuremahuliste butafoorsete tööde teostamiseks, ventilatsioonikamber, mis võimaldab töötada tervist ohustavate materjalidega, ja materjalide laoruum. Majas asub ka multimeedia eriala vajadustele vastavalt sisustatud multimeedia keskus.

Märtsis toimub visuaaltehnoloogia juubeliaasta puhul mitmeid põnevaid üritusi. Viljandis Kondase keskuses, Pärnus Endla teatris ja

Tallinnas Von Krahli teatris näeb dekooraator-butafooride eriala tutvustavat näitust «Segatud meediumid» ning etenduskunstide telgitaguseid valgustav ühishäitus «(R)Evolutsioon». Viljandi kohvikus Fellin näeb üliõpilaste tehtud veneetsia maske ning Viljandi lasteraamatukogule antakse üle butafooriatundides valminud loomamaskid.

22. märtsil korraldab etenduskunstide osakond uues Ugalas teatrikunsti visuaaltehnoloogia õppekava juubelikonverentsi, mille avab teatrikunsti professor Kalju Komissarov. Päev algab üliõpilaste värvuskompositsiooni tööde näituse avamisega. ●

Jätkukonverents Ukraina kriisi mõjust

18. ja 19. märtsil toimub Johan Skytte poliitikauuringute instituudis konverents «Eastern Platform Seminar» nõukogude aja järgest ruumist Euroopa Liidu ja Venemaa vahel.

Instituudi Euroopa õpingute lektori Stefano Braghioli sõnul on konverentsi eesmärk arutleda Ukraina kriisi tagajärgede ja mõju üle. «Püüame valgustada kriisi arengute tagamaid ja mõista selle mõju Euroopa Liidu – Vene suhetele ajal, mil keegi ei oska aimata, mida tulevik täpselt toob,» ütles ta.

Tänavune üritus on jätk mullu aprillis toimunud Baltimaade suurimale Ukraina kriisi teemalisele konverentsile, mis tekitas üle maailma suurt huvi. Sel aastal on esinemas ka avaldanud juba enam kui 35 asjatundjat 18 eri ülikoolist ja 12 riigist, muuhulgas Ukrainast, Venemaalt ja Suurbritanniast.

Kriisi mõjude üle Euroopas ja mujal soovivad arutleda nii poliitika- ja rahvusvaheliste suhete kui ka spordi-, religiooni-, soorollide ja meediaekspertid. Et teadlaste mõtted ja ettepanekud ka tavaelus midagi muudaksid, on aruteludesse kaasatud ka poliitikud.

Arutlusringidele järgneb asjatundjate ümarlaud, kus võtavad sõna Miguel Vázquez Liñán Sevilla ülikoolist, Anna-Cara Keim Londoni ülikooli kolledžist, Mariya Zubrytska Ivan Franko nimelisest Lvivi rahvusülikoolist, Andrey Makarychev Tartu ülikoolist ja Mukhtar Hajizada Khazari ülikoolist Aserbaidžaanis. Ümarlauda juhivad Stefano Braghioli.

«Loodame konverentsi abil paremini mõista, milliste konkreetsete ohtudega seisab Ida-Euroopa Ukraina kriisi tõttu silmitsi, mis ähvardab selle piirkonna rahu, turvalisust, demokraatiat ja majandust. Tahame tuvastada ja hinnata võimalikke tulevikusündmusi,» rääkis Braghioli.

Kuigi konverents keskendub eelkõige Ukraina kriisile ja selle tagajärgedele Euroopas, on tere tulnud ka asjakohased võrdlused teiste sarnaste probleemide ja piirkondadega.

Konverentsi korraldavad Johan Skytte poliitikauuringute instituut, Euroopa Liidu – Venemaa uuringute keskus CEURUS koostöös Londoni ülikooli kolledži slaavi ja Ida-Euroopa õpingute instituudi projektiga «Platform Ukraine». ●

Miks võiks hakata üliõpilasesindajaks?

Ülikoolielu on täis võimalusi. Üliõpilaste esindamine on üks neist paljudest võimalustest. Kas sind huvitab ülikooli toimimine? Kas tahad kohtuda innustavate inimestega ning soovid muuta ülikooli ja seeläbi ka maailma paremaks paigaks, kus oma unistusi ellu viia? Kui jah, siis on esindamistöö just sinu jaoks. Üliõpilaste huvide eest seismine pakub eneseteostust, annab kasulikke kogemusi ja on ülikoolis vältimatult vajalik.

Tudengite esindamine on tähtis mitmel moel. Kõigepealt võimaldab see meil luua üliõpilaste ja ülikooli vahel dialoogi, mida loengutes sageli ei toimu ning mis kipub seminarideski olema harv nähtus. Selle kaudu saame aga ülikooli juhtimiskogudes tekkinud ideedele tagasisidet anda ja pörgatada sinna meie endi mõtteid. Näiteks üks selline mõte oli luua tagasiside vorm, mille tulemusena muutus hindamine õpet soodustavaks kahepoolseks aruteluks.

Samuti on see tegevus, mis aitab kaasa kogu ülikooli arengule. Lühiajaliste volituste tõttu toimub üliõpilaste esindajate seas verevahetus sagedamini kui ülikooli töötajate hulgas. Seetõttu on nõukogudes välja tulnud mõtted alati värsked ja kõikvõimalikest kuidas-me-saame-ülikooli-paremaks-teha ideedest tulvil.

Tõsi, aeg-ajalt on meie mõtted ehk liiga idealistlikud ja kiiret tulemust ootavad. Kuid olgem ausad

FOTO: ERAKOGU

SILVIA-KRISTIIN KASK
3. aasta ajalootudeng

– meil on õigus tahta parimat ülikooli. Seepärast peaks täiuse poole pürgimine olema lausa kohustus! Kui me suurelt ei mõtle, kuidas me siis üldse suuri asju saavutame? Kuidas ülikool muutub, kui me ei muuda seda nüüd ja kohe?

Siinkohal astub mängu igapäevane elu, mis juhendab meid olema kannatlikud ja sihikindlad ning tähistama iga kordaminekut. Ülikooli otsustuskogudes osalemine on mulle õpetanud, et tark ei torma – ülikooli tegevuses on see kõige paslikum ja otsesem

tarkusetera. On ju ülikooli kokku tulnud vaid kõige helgemad pead.

Kaks aastat üliõpilaste esindustööd on andnud mulle asendamatu teadmisi ühe suure asutuse toimimisest, võimaldanud osaleda õppetööd parandavates aruteludes ja viia ellu ülikooli keskonda täiustavaid projekte. Olen saanud rohkem ülekantavaid teadmisi ja oskusi ning erialadevahelisi kogemusi, kui mistahes loengus või seminaris. Samuti on mul olnud võimalus rakendada mitmeid tundides omandatud õpetusi praktikas.

Mind on innustanud inimesed, kellega olen tänu tudengite esindamistööle kohtunud: üliõpilased, õppejõud ja ülikooli töötajad, kelle ühine eesmärk on muuta Tartu ülikool edukamaks. Inimesed, kes ei väsi mõtlemast, kuidas saaks veel paremini, veel rohkem ja kõigile võimalusi andvalt tegutseda. Kinnitan, et mida põhjalikumalt ülikooli ellu süüvida, seda põnevam ja elutarkusi andvam ta on. **UT**

TÕSI, AEG-AJALT ON MEIE MÕTTED EHK LIIGA IDEALISTLIKUD JA KIIRET TULEMUST OOTAVAD. KUID OLGEM AUSAD – MEIL ON ÕIGUS TAHTA PARIMAT ÜLIKOOI.

Cornelius Hasselblatt

EEMALT VAADATES

ISBN 978-9949-32-950-2, 512 lk. Hind kirjastuse e-poses 12 €.

2015. aastal ilmus kirjandusteaduslikus raamatusarjas „Studia litteraria Estonica” kaks uut köidet. Cornelius Hasselblatti „Eemalt vaadates. Veerand sajandit eesti kirjandusega” koondab Hollandis elava estofiili ja fennougristi ajavahemikus 1983–2014 Eestis või välismaal ilmunud artikleid ja lühivorme, millest osa ilmub eesti keeles esmakordselt.

Jüri Talvet

LUULEST

ISBN 978-9949-32-981-6, 448 lk. Hind kirjastuse e-poses 12 €.

Jüri Talveti „Luulest” toob lugejate ette eelmisel aastal 70. sünnipäeva tähistanud kirjandusteadlase, esseisti, luuletaja ja tõlkija 40 aasta jooksul avaldatud arutlused maailma ja eesti luulest.

W. Struve 1, Tartu, 737 5945, tyk@ut.ee, www.tyk.ee

Teaduskirjastus aastast 1632

TARTU ÜLIKOOL
kirjastus

FOTO: OVE MAIDLA

IVAR-IGOR SAARNIIT: aeg on teinud ülikooli paremaks

PERSOON

Ivar-Igor Saarniit on olnud ülikooliga seotud 48 aastat, millest üle 20 aasta töötas ta TÜ akadeemilise sekretärina. Sellest ajast meenutab ta nii pingelisi kui ka naljakaid seiku, mis on mõjutanud seda, milline on Tartu ülikool täna.

MERILYN SÄDE
merilyn.sade@ut.ee

Saarniidust sai akadeemiline sekretär 1994. aasta novembris, enne seda töötas ta tollase matemaatikateaduskonna prodekaani ja hiljem dekaanina. «Rektor Peeter Tulviste pakkus mulle akadeemilise sekretäri kohta ja ausalt öeldes ma ei kõhelnud, sest olin selleks ajaks n-ö ametnikurolli natuke sisse elanud.» Tollane TÜ prorektor Jaak Aaviksoo olevat Saarniidult tõsisel toonil küsinud, kas mehel on plaanis õppejõu amet maha panna. «Jäin siis hetkeks mõtlema, aga ega taganemisteed enam ei olnud,» ütleb Saarniit naerdes.

Akadeemilise sekretäri ametikoht on mehe sõnul üsna üksluine töö, kuid üks selle ametikoha võludest on võimalus olla

sündmuste keskel ja saada kõigest toimuvast õigel ajal teada. Küllalt palju on selles ametis ka vastutust, sest näiteks rektorivalimistel tuleb valmis olla igasugusteks ootamatusteks. «Valimistega kaasneb ka laiema avalikkuse huvi, ajakirjanikud on kohal ja esitavad väga palju eri küsimusi, milleks tuleb valmis olla,» sõnab Saarniit. Tema sõnul on valimistel alati natuke intriigi, sest kunagi pole olemas vaieldamatult ainsat õiget kandidaati.

VANAD TAVAD ON PÜSIVAD

Ajal, mil Saarniit on ülikooliga seotud olnud, on palju muutunud. «Samas, kui astusin 48 aastat tagasi ülikooli, oli siin neli teaduskonda, ja nüüd on taas neli. Seega ei ole väga palju ikkagi muutunud,» ütleb ta naerdes. Mõned vanad tavad ja kombes

elavad siiani kuue samba vahel, ehkki nad on tarbetud või veidrad.

«Ka Nõukogude Liidus pidi õppejõude valima salajase hääletamise teel. Kuid selleks, et valik õige oleks, küsiti enne hääletamist iga kandidaadi kohta: «Kas jätame nimekirja?».» Nii oli võimalus ebasobivad kandidaadid välja praakida, kuid päris salajane hääletamine see enam ei olnud. «Kentsakal kombel küsitakse seda mõnel pool tänaseni, kuid ma ei ole siiski kuulnud, et kedagi oleks nimekirjast välja jäetud,» sõnab ta muiates.

Häältelugemise juures võisid viibida vaid komisjoni liikmed ning seetõttu tuli seda teha eraldi ruumis kinnise ukse taga. «Ei tea, kas see on legend või mitte, kuid olen kuulnud, et häältelugemist olevat üritatud isegi provotsee- >>

» rida: keegi võõras saadeti ruumi, et ta küsiks kelleltki midagi ning hiljem nõuti valimistulemuste kehtetuks tunnistamist, sest hääletugemise juures oli viibinud võõras isik.»

Saarniit meenutab, et 1998. aasta rektori valimistel olid pinged üsna üles kruvitud. «Kardeti, et igasuguseid võltsimisi võib toimuda, ja seetõttu tembeldasin kõik hääletused ise kodus ära. See oli tohutu töö. Hääletugemisel avastasime aga, et üks sedel oli ilma templita,» kirjeldab Saarniit.

Kõige tõenäolisem on, et sedelid olid lihtsalt kokku kleepunud ja üks jäi kogemata tembeldamata. «Komisjon arutas tükk aega, mida teha ja otsustas lõpuks, et sedel on kehtetu. Seda enam, et see ei mõjutanud hääletustulemust.»

Möödus aeg ja kui järgmised valimised olid tulemas, uuris üks kolleeg temalt, mis eelmistel rektorivalimistel hääletugemisel ikkagi juhtus. «Jäin algul päris tummaks, aga teades, kus kolleeg töötab, sain asjast aru. Nimelt on senati saalis lae all mikrofonid ja need olid tollal ühendatud

lugeda hääli avalikult aulas,» räägib ta muiates. Siis lisab aga tõsiselt, et hiljem salatsemisest loobuti ja alates 2007. aastast hakati hääli avalikult lugema.

SUURTE MUUTUSTE PÕNEV AEG

Kõige olulisemad muutused toimusid 1990.–1995. aastal, kui võeti suund kujundamiseks nõukogude ülikoolist Euroopa ülikooli. «Toona ei tuntud otsustamise julgusest puudust, igasugused otsused tundusid tarkade ja headena juba üksnes seetõttu, et neid tegime ise ja mitte Moskva.» Saarniit ütleb, et iga kord ei tulnud need otsused hästi välja, kuid väga palju ei läinud ka viltu.

Üks esimesi ülesandeid oli välja mõelda, mida teha akadeemiliste kraadidega. «Teaduskraadide andmist korraldas ja kontrollis Nõukogude Liidus Moskvast asuv kõrgem atestatsioonikomisjon. Senise süsteemiga ei saanud enam jätkata.» Esimesed otsused tulid lihtsalt – kraade annavad ülikoolid ja akadeemiliste kraadide nimetused on bakalaureus, magister ja doktor.

kraad peab olema professoriks saamise eeldus ja seetõttu ei tohi see olla oluliselt nõrgem nõukogudeaegsest teadusdoktori kraadist.

«Maailmas enam ringi liikunud ja eriti noorema põlvkonna inimesed teadsid aga suurepäraselt, et teaduste kandidaadi kraad on tegelikult täiesti võrreldav muude riikide filosoofiadoktori (PhD) kraadiga. Oldi seisukohal, et professorikandidaadi üle peab otsustama mitte selle järgi, kui tugev kraad tal on, vaid tema teadustulemuste järgi.»

Vaidlused lõpetas professorite valimine ülikooli nõukogus 1992. aasta kevadel, kui professoriteks valiti ka mitmed teaduste kandidaadid. Segadust jätkus aga pikemaks ajaks. Mõned nõukogud andsid teadusdoktori ja teised filosoofiadoktori kraade. Mõned lähtusid koguni põhimõttest, et tugeva töö eest saab teadusdoktoriks ja nõrgema eest filosoofiadoktoriks. «Segaduste tõttu tekkis Eestis ka kaks erinevat bakalaureuse- ja magistrikraadi. Aja jooksul on süsteem siiski paika saanud ja võib väita, et Eestis on euroopalik akadeemiliste kraadide süsteem,» ütleb Saarniit.

MATEMAATIKAST JA ÕPETAMISEST

Saarniit lõpetas 1958. aastal praeguse Miina Härma gümnaasiumi ja asus õppima Tartu ülikooli arvutusmatemaatika erialale. Pärast lõpetamist alustas ta tööd ülikooli arvutuskeskuses.

Kui võrrelda toonast tudengielu praegusega, ütleb Saarniit lühidalt, et tollal oli maailm suletud, praegu on see avatud. «Õppekavad olid nagu torud, kus

IVAR-IGOR SAARNIIT MÕNED AASTAD TAGASI ÜHEL LÕPUAKTUSEL DIPLOMITE KÄTTEANDMISEL.

oli võimalik liikuda vaid etteantud suunas. Kõrvalepõikamise võimalust ei olnud.» Ta sõnab, et toona oli õppekava ainete palett siiski laiem, näiteks matemaatikutele õpetati ka veidi füüsikat ja muud kasulikku. «Praegused õppekavad on minu arvates liiga erialakesksed.»

Üliõpilasvahetus oli olematu, kui lühemad oppereisid või väljasõidud suure riigi piirides välja arvata. «Välisüliõpilasi ei olnud. Muus osas oli tudengielu nagu ikka: õpiti, sporditi, pidutseti, ehkki kõrtse oli vähem ja sinna oli palju raskem sisse pääseda.»

Saarniit oli 1974.–1975. aastal Berliinis Humboldti ülikoolis täiendusõppel. Sellest ajast meenutab ta üht erksamata mälust. «Saksa üliõpilasi eristas

nõukogude üliõpilastest kõige enam täiesti erinev suhtumine spikerdamisse. See oli neile vastuvõetamatu ja nii mõnigi kord tekkis neil välisüliõpilastega sellepärast konflikte.»

ÜLIÕPILASED TEGUTSEVAD AUSALT

Akadeemilise sekretäri ameti kõrvalt on ta õpetanud matemaatilise füüsika võrrandite kursust ja ütleb, et tema on õppejõuna vähe spikerdamisega kokku puutunud. «Tudengid naeravad mu võib-olla välja, aga arvan, et praegu spikerdatakse ülikoolis palju vähem, vähemalt matemaatika magistriõppes on see nii.»

Ta meenutab, et kui tal oli ülikoolis eksam, tormasid kõik otsima auditooriumis kaugemaid

kohti ja tudengeid tuli sundida laiali istuma. «Praegu tuleb tudeng eksamile, istub õppejõu ette, tal ei ole midagi peale paberi ja pastaka ning ta teeb töö ära.»

Samamoodi on koduste ülesannetega. «Mul ei ole viimasel ajal olnud põhjust üliõpilastes kahelda. Kui ülesannete lahenduskaigud on erinevad ja ka vead on erinevad, siis ei tohiks kahtlust olla. Mulle on vähemalt selline tunne jäänud ja see, et tudengid on ausad, teeb heameelt.»

Saarniitu arvates on ülikool liikunud kindlalt positiivses suunas. «Mõtlen sellele alati, kui käin matemaatikute-informaatikute majas Liivi tänaval. Vaatan seda rahvast, kes seal ringi liigub, ja kuulan nende juttu. On ikka päris Euroopa ülikool küll!»

TOONA TUNDUSID IGASUGUSED OTSUSED TARKADE JA HEADENA JUBA ÜKSNESE SEETÕTTU, ET NEID TEGIME ISE JA MITTE MOSKVA.

salvestusseadmetega praeguses IT-osakonna majas. Seal kuulati valimiskomisjoni toimetamist huviga pealt.»

Saarniit rääkis sellest komisjonile ja nii otsustatigi lugeda hääli hoopis aula taga asuvas auditooriumis. «Kindlasti olid nad naabermajas väga üllatunud, et ei saanud pealt kuulata, kuid ka valimiskomisjonil ei tulnud pähe

Vaidlus tekkis aga siis, kui oli tarvis paika panna Eesti ja Nõukogude Liidu kraadide vahekord. Akadeemilistes ringkondades, eelkõige vanema põlvkonna hulgas oli neid, kes arvasid, et lähtuda tuleks põhimõttest, et bakalaureusekraad vastab nõukogudeaegsele ülikoolidiplomile ja magistrikraad võrdub teaduste kandidaadi kraadiga. Doktor-

PROGRAMMI PRIMUS RAAMES
KORRALDATUD PROFESSOR TÖNU
LEHTSAARE KOOLITUS «ÕPPEJÕUDE
SOTSIAALSED OSKUSED» 2011. AASTAL.

FOTO: ANDRES TENNIS

Ülikooli töötajaid huvitavad keeled, arvutid ja üldoskused

ALMA MATER

Mullu osales Tartu ülikooli täiendusõppes enam kui 37 000 õppijat, üle 2000 neist ülikooli sisekoolitustel. Kokkuvõtteid tehes selgub, et töötajaid huvitavad kõige rohkem keeleoskuse, arvutitundmise ja ülikooli asjaajamisega seotud teemad.

MERILYN MERISALU
merilyn.merisalu@ut.ee

Personaliosakonna personalitöö peaspetsialist Raivo Valk tunnistab, et nii palju erinevaid keelekursusi eri tasemetele, nagu nõutakse, ülikooli sisekoolitus pakkuda ei suudagi. Töötajate huvi parema keeleoskuse vastu on lihtsalt niivõrd suur. Paaegu sama palju küsitakse IT-alaste koolituste järele, millega sel kevadel taas alustatakse.

«Lisaks on igihaljad teemad üldoskused, mida läheb alati vaja:

ajajuhtimine, koosolekute korraldamine, psühholoogia,» toob Valk välja. Samuti on suurenenud akadeemiliste töötajate hulk, keda huvitab parem õpetamine.

Elukestva õppe keskuse juhataja Tiia Ristolainen viitab, et menukaks on kujunenud haridustehnoloogide seminarisari uusimatest e-õppe tehnikatest ja meetodikatest. Sel kevadsemestril aitavad neid e-lõunaid korraldada haridusteaduste instituudi töötajad.

Ristolaineni sõnul on õppetööst rääkides suur huvi MOOC-ide (*Massive Open Online Course* – toim.) vastu. Praegu töötataksegi ülikoolis välja koolitust, kuidas MOOC-e luua ja läbi viia ning millistele tingimustele üks tõeliselt heal tasemel MOOC vastab.

«Paljud seminarid ja teabetunnid tekivadki vajadusest. Ühest küljest tahetakse loomulikult parandada oma üldpädevusi või õpetamisoskust, aga et eluga kaasas käia ja oma tööd hästi teha, tuleb end kursis hoida ka pidevalt muutuvate seaduste ja korraldustega,» ütleb Ristolainen.

JUHI SADA ÜLESANNET

Paratamatult ei saa ülikoolis üle ega ümber ka juhtimise teemast. Juhtimis- ja struktuurireform töö kaasa mitmeid muutusi nii üksuste arvus kui ka ülesannetes. Ülikoolis on sadu inimesi, kes ei vastuta ainult enda, vaid ka tiimi töö tulemuste eest. Paljud neist tegutsevad juhina lisäülesande korras ja peavad oskama lisaks oma tööülesannetele ka mees-

konda juhtida, motivatsiooni üleväl hoida, eelarvet teha jpm.

«See, kes vastutab inimese arendamise eest, on ka natuke filosoofiline küsimus. Juht ei saa oma töötajate eest mõelda, aga ta peaks olema võimeline looma toetava ja julgustava keskkonna, kus ka tema alluvad enda arendamisele rohkem mõtleksid,» räägib Valk.

Ülikooli tervikuna vaadates peavad sisekoolitused toetama nii õpetamist, teadustööd kui ka juhtimist. Praegu on TÜ tugiüksustes umbes 50 spetsialisti või peaspetsialisti, kes on läbinud sisekoolituse väljaõppe programmi, et oma pädevusalal teabetunnid või tugiõpet pakkuda.

Sisekoolitussüsteemi põhikoordinaator on personaliosakond, kes teeb tihedat koostööd elukestva õppe keskuse, teadus- ja arendusosakonna ning teiste ülikooli üksustega. Sageli kasutatakse koolituste tegemisel ka välispartnerite abi.

«Püüame koolitusi andma valida inimesed, kes koostavad oma programmi sihtrühmast lähtuvalt, räägivad asjalikku ja sisukat juttu, ning pakuvad asjakohast ja head materjali veenvas esituses,» toob Valk välja hea koolitaja omadused.

Ülikooli töötajatest sisekoolitajatele korraldatakse iga kahe aasta tagant põhjalikum ühekahe päeva pikkune väljaõpe, igal aastal toimub ka paar täiendus-koolitust, mis aitavad meie koolitajatel heas vormis püsida.

Elukestva õppe keskuse koordinaator Ene Voolaid täpsustab, et õppejõudude koolitajatel on >>

» enamasti täiskasvanute koolitaja kutseoskus. Õpetamiskuste arendamisel on oluline just see, mida kolleegidel üksteisele õpetada on.

«Õpetamiskuste kursuste puhul peame tähtsaks mitte niivõrd teabe kiiret edasiandmist kui arutelu ja süvenemist. Seetõttu kestavad need koolitused sageli terve semestri ja koosnevad paljudest eri osadest,» lisab Voolaid.

ERALDI TEABEKANAL

Üks tegusamaid sisekoolitajaid on viimastel aastatel olnud teadus- ja arendusosakond (TAO), mis pälvis väljapaistva sisekoolituse edendaja tunnustuse. Möödunud aastal korraldasid osakonna töötajad ümmarguselt 40 sisekoolitust. Peamiselt oli tegu teabetundidega, millest kümme olid ingliskeelsed, et paremini ka välistöötajateni jõuda.

TAO turundus- ja kommunikatsioonieksperti Aitel Käpa sõnul on sisekoolitused tõhus vahend ülikooli töötajatele üldiste teadmiste ja arusaamade edasiandmisel. On suur vahe, kas vastata mingit teavet puudutavatele samalaadsetele küsimustele igale küsijale eraldi või pidada mõned teabetunnid, kus kõik küsimused korraga vastatud saavad.

«Teine põhjus, miks me sisekoolituse teeme, on müütime kummutamine. Kui suhelda ainult e-kirja või telefoni teel, võivad sinu kohta levima hakata mingid naljakad müüdid. Kui on aga näha, et suheldakse päris inimesega, aitab see enda ja teiste rolli ülikoolis paremini mõtestada. Samuti muutub käsitletav teema omasemaks, sest näed, et asja taga on tegelikud inimesed,» jutustab Käpp.

Osakonna juhataja Indrek Ots

tõdeb, et teabeseminaride sarja vorm on tõepoolest hästi tööle läinud. «Leidsime, et süsteemset seminarisarja on ülikooli liikmetele lihtsam teadvustada kui et üritada kuulajaid üksikutele teabeseminaridele meelitada.»

Teabeseminaride edu üks põhjus võib olla see, et kõik TAO töötajad peavad arvestama kohustusega oma tööd selgitada. «Kõigil meie töötajatel on tööülesannetes kirjas oma tööga seotud teabe levitamine ülikooli liikmetele. See on meie töö iseenesestmõistetav osa,» ütleb ta.

Ots pakub välja, et tegelikult võiks TAO teabeseminaride sari olla laiem ja hõlmata ka teisi tugiüksuseid. Näiteks teadusprojektide juhtimine on keeruline ja seal on mitmeid tahke, mida oskaksid kõige paremini lahti seletada rahandus-, personali- või kinnisvaraosakond. Samuti on seal ka mitmeid õiguslikke küsimusi.

Selliste teemadega tegelema peavad töötajad eelistaksid saada kogu teabe ühest kohast, mitte eraldi kontakte otsida.

Mitmed sisekoolitusteemad peaksid Otsa arvates olema ka ülikooli õppekavades. Meeskonna-

KÕIK TUGIÜKSUSED VÕIKSID VÄLJA MÕELDA, MILLISEID KOOLITUSI NAD TEISTELE ÜLIKOOLI TÖÖTAJATELE PAKKUDA SAAKSID.

töö oskused, ettevõtetus ja intellektuaalomanditeemad võiksid olla tänapäevase ülikoolihariduse lahutamatu osa.

Koolitajad toovad välja, et sisekoolitustest pole kasu mitte ainult igapäevatoos, vaid ka ülikooli terviklikult tajumises. Kui puutuda rohkem kokku teiste üksuste

töötajatega, tekib parem arusaam, kui suur Tartu ülikool tegelikult on ja mis tööd mujal tehakse.

SELGEM ÜLIKOOL

Möödunud aastal oli sisekoolituste teemade valikul esiplaanil TÜ uuest põhikirjast tulenevate struktuurimuudatuste edukaks elluviimiseks vajalik näiteks töökorralduse ja töösuhetega seonduv, konfliktijuhtimine, raskete vestluste pidamine, rahaliste vahendite juhtimine jm.

Tänavu on Raivo Valgu sõnul suured märksõnad juhtimine ja rahvusvaheline kvaliteet, sealhulgas keeleõpe ja välistöötajate kohanemine. Samuti võiksid kõik tugiüksused välja mõelda, milliseid TAO süsteemusega samal tasemel koolitusi nad teistele ülikooli töötajatele pakkuda saaksid. Ettevalmistusi tehes tuleks lähtuda nii ülikooli arengueesmärkidest kui ka mõelda sellele, mida teadlased või õppejõud vajavad.

«Praegu on ülikoolis üldine suund kirja panna head tavad ja nõuded. See on abiks ka koolituste sisuloomel ja heade meetodite valikul,» seletab Valk.

Personaliosakond on algatanud ka juhtimiskultuuri edendava sise-coach'ide väljaõppeprogrammi. Jaanipäevaks peaks ülikool sealt saama 16 uut nn arengupartnerit, kes oskavad kolleegide ametialaste murede lahendamises nõustada ja suunata õigeid küsimusi ning lahendusi leidma.

FOTO: ANDRES TENNUS

Kes kardab õpetamise head tava?

ALMA MATER

MERILYN MERISALU
merilyn.merisalu@ut.ee

Hea õpetamise vestlusringi kolmandas ja viimases osas keskendume õpetamise heale tavale. Vestlusringist võtsid osa rakubioloogia õppetooli juhataja Toivo Maimets, võrdleva poliitika lektor Alar Kilp, majandusteaduskonna asejuhataja õppe alal Krista Jaak-

Kui tõmmata paralleele teatrimaailmast tuntud Virginia Woolfi ja õpetamise hea tava vahel, siis võib mõlema kohta küsida, kes seda kardab või miks kõnealune teema üldse oluline on.

son, haridusteaduste instituudi kõrgkoolipedagoogika dotsent Mari Karm ja üliõpilaskonna esimees Martin Noorkõiv.

Mari Karmi sõnul selgus tava üle arutledes, et üks levinumaid hirme on, et sellega hakatakse õppejõududele n-ö lajatama.

«Kardetakse, et tava muutub survestusvahendiks, mille kõigile tingimustele peavad kõik õppejõud vastama,» täpsustas dotsent.

Küsimus peitub eelkõige selles,

kas tava paneb paika hea õpetamise vähimad nõuded või on see täiuslikkus, mille poole püüelda. Vestlusringis osalejad pakkusid, et see võiks olla pigem ideaal, mis annaks eesmärgid, mida oma töös paremaks muuta.

STANDARD VÕI IDEAAL

Martin Noorkõiv ütles, et miinimumreeglid on erinevates nõuetes nagunii peaaegu alati kirjas. Tava võiks aga olla mitte sundiv, >>

» vaid innustav. «Inimesi ei saa sundida hästi õpetama, aga neid saab inspireerida seda tegema,» ütles Noorkõiv.

Alar Kilp võrdles hea õpetamise tava demokraatiaga – mõlemad on ideaalid, mille poole püüelda. Kui demokraatias on sisuliselt õigus kõigil arvamust avaldada, siis tegelikkuses ei pruugi asjalood sugugi nii olla. Samuti võiks hea õpetaja parimal juhul oma eriala kohta kõike teada, see ei ole aga lihtsalt võimalik.

«Õpetamine koosneb väga paljudest osadest. Mingil hetkel tekib õppejõul vajadus või huvi mõne tahuga oma õpetamises teaduslikumalt tegeleda, aga kõike korraga teha ei saa,» viitas Kilp.

Sama võrdluse saab tuua ka teadustöös. Kedagi võib nimetada näiteks rahvusluse asjatundjaks, tegelikkuses on ta uurinud ikkagi mingi kindla ajahetke või piirkonna juhtumeid, mis on väike osa sellest, mida nähtus tervikuna endast kujutab.

Toivo Maimets ütles, et ega täiuslikku inimest ju olemas ei ole. Tava annaks võimaluse selgemini näha, kus kellelgi rohkem arenguruumi on, ja nii tema õppetöö kvaliteeti teadlikumalt paremaks muuta.

«Õppejõudude hindamised on üldiselt väga vormilised. Kirjutatud artiklid ja õpetatavad ainepunktid saab ka arvuti kokku lugeda, tava annaks sellele rohkem sisu ja ka põhjalikuma tagasiside,» lootis Maimets.

Eelmisel aastal läbis ta ühena paljudest professorite atesteerimise, kus seda tava hästi kohaldada saaks. Mitme lehekülje aruannete ja tulevikuplaanide kirjutamise järel tuli komisjonilt lihtsalt teade: vastab igati tingi-

mustele. Tulemus oli küll hea, aga enam võiks olla suhtlemist – see innustaks rohkem.

Seega võiks õpetamise hea tava olla mõeldud laiemale seltskonnale kui lihtsalt õppejõud: ka nende hindajatele ning miks mitte ka üliõpilastele. Nii tekiks selgem ühine õppekultuur.

TAVA KA ÕPPIJATELE

«Kui räägime, et hea õpetamine on õppijakeskne, siis tähendab see, et tegu pole ainult õpetamisega, keegi peab õppima ka. Järelikult seaks tava kindlasti ka teatud ootusi üliõpilastele,» tõi Mari Karm välja.

Õpetaja-õpilase suhe ei tähenda tingimata, et kõik, millega õpetaja või õppejõud tegeleb, on õpetamine ning õpilased või üliõpilased ainult õpivad. Mõlemad pooled on omavahel tihedas seoses ja täiendavad teineteist.

Alar Kilp tõi näiteks, et hakkas mõõdnud sügisel tudengitelt tagasisides küsima lisaks sellele, mida nad lootsid õppida ja kur-

ÕPETAJA-ÕPILASE SUHE EI TÄHENDA TINGIMATA, ET KÕIK, MILLEGA ÕPPEJÕUD TEGELEB, ON PUHAS ÕPETAMINE NING ÜLIÕPILASED AINULT ÕPIVAD. NEED POOLED TÄIENDAVAD TEINETEIST.

suselt said või ei saanud, ka seda, kas kursusel oli midagi sellist, mida nad ei arvanudki, et õpivad.

«Ehk siis mida õpib üliõpilane sellist, mida polnud kirjast ei aine eesmärkides ega mujal. Ülikoolis peaks õppetööga kaasnema ka üldiste ja ülekantavate oskuste omandamine. Õppekava läbimisel õpib tudeng ju kümnete õppejõudude juures ja kõik need kogemused mõjutavad kuidagi tema isiksuse arengut,»

rääkis Kilp.

Ka Toivo Maimets usub, et õppejõu isiksus ise võib üliõpilastele midagi juurde anda. Tema instituudis on aastaid kehtinud põhimõte, et ka esimese kursuse bakalaureusetudengid peavad juhtivaid professoreid nägema.

Tihti eelistavad rahvusvaheliselt tuntud tippteadlased ainult doktorantidega tegeleda, kuid nn suured teadlasiisiksused võivad palju suuremat mõju avaldada just noortele õppijatele ja neid rohkem õppima innustada.

«Näiteks oli hiljuti Helsingi ülikoolis ühele professorikohale palju kandidaate. Kui kahe parima vahel valikut tehti, otsustati selle kasuks, kes oli nõus ka õppetööd tegema,» viitas Maimets.

Ilmselt on siis viimastel aastatel kõrgkoolides õpetamise rolli enam hindama hakatud. Üliõpilasi mõjutab ju ka professori kogemus, isiksus, vaimustus, mida ta oma eriala üle tunneb.

Martin Noorkõivgi kinnitas, et õpetamise hea tava on üliõpilaste

jaoks kindlasti oluline. Praegu plaanitakse eraldi kirja panna õppimise hea tava, kuid oluline on teada ka põhimõtteid, millest õppejõud lähtuvad.

«Lääne ülikoolides tutvustatakse ülikooliaasta alguses toimuvate sissejuhatavate nädalate jooksul tihti põhimõtteid, kuidas seal õpetamine käib. Nii tekib selge ja ühtne arusaam, mida oodata ja mis on selle ülikooli jaoks oluline. Kui ka meil oleks õpetamise hea

tava, mida enda sissejuhatusse lõimida, on sellel kõigel väga suur mõte,» ütles Noorkõiv.

AITAB SUHELDA

Noorkõivu arvates on hea tava vormiline dokument ise suuremas kontekstis väikese tähtsusega. Palju olulisem on sisuline kokkulepe ning sellest lähtuvad arusaama ja tegevuste muutused. Kindlasti annaks tava dokumendi olemasolu aga kindla aluse, et õpetamise kvaliteedi tähtsust ülikoolis üheselt mõista.

Ka Toivo Maimets toob välja, et õpetamise kvaliteedi hindamiseks peab olema mingi ühtne lähtekoht. Head tava saaks ta ise kasutada nii õppe- kui ka administratiivtöös.

«Õppejõuna aitaks see mul mõista, mida mu kolleegid oluliseks peavad, ja nii mõtlen need teemad põhjalikumalt läbi. See tekitaks ülikoolis ühise mõttemuutuse. Instituudi direktori töö juures annaks see juhise, mida õppejõudude töö kvaliteeti arutades analüüsida ja mida paremaks muuta,» rääkis Maimets.

Alar Kilp usub, et hea tava aitaks kõigil ülikooli inimestel omavahel paremini suhelda. Õppejõud ei tohiks olla omavahel võistlejad, vaid nad peaksid pigem praktikaid ja kogemusi jagama, et üliõpilastele parem haridus anda.

«Tudengil on järjepidev õppimiskogemus, ta käib loengust loengusse. Kui tema õppejõud omavahel ei suhtle, võib iga õppetund olla iseseisev tükk, mis ei ole teiste ainetega loogiliselt seotud,» viitas Kilp murekohale.

Nii võib juhtuda, et üliõpilane peab mitmes aines sama asja õppima või jääb tal hoopis arusaamatuks, kuidas erinevad loengud

omavahel seotud on ja mida ta oma haridusega peale saab hakata. Hea tava ise ei paneks küll kedagi suhtlema, aga ühiste pidepunktide korral on paratamatult lihtsam suhelda.

Krista Jaakson lisas, et just nendel põhjustel oleks õpetamise hea tava väärt vahend programmijuhtidele, kelle ülesanne ongi õppekava

ENDA ÕPPEAINE TASEME TÖSTMINE EI PRUUGI ÜLIKOOLIS PIISAV OLLA. EHK PEAKS HOOPIS MILLESKI JÄRELE ANDMA, ET TUDENGI ÕPPIMISKOGEMUS TERVIKUNA OLEKS PAREM.

ühtsust ja loogilisust tagada.

«Mulle tundub, et programmiarendustiim on heas tavas fookuses. Eriti hea on see, et vaatame tava luues koos positiivsete lootustega tulevikku, ega reageeri sellega mingitele halbadele kogemustele,» ütles Jaakson.

VAJALIK KOOSTÖÖ

Koostööle suunatud mõtlemist on Jaaksoni arvates ülikoolis praegu mingil põhjusel veel vähe. Kui ka püütakse enda õppeaine taset tõsta, siis see ei pruugi veel piisav olla. Ehk peaks hoopis milleski järele andma, et üliõpilase õppimiskogemus tervikuna oleks kvaliteetsem.

«3D-pusletükk rikub kahedimensioonilise pildi ära, mitte ei kaunista seda,» Jaaksoni sõnul võiks olla rohkem valmidust just tervikpilti vaadata ja koostööd teha mitte ainult omavahel, vaid ka kolleegidega väljaspool Eestit.

Ka Toivo Maimetsa pani imes-tama see, et Euroopast räägitakse kui millestki meist eemal seisvast, kuigi Eesti on juba aastaid Euroopa Liidus.

«Liiga vähe sidet on tulevaste tööandjatega, kes ei ole ainult

Eestis, vaid tegelikkuses üle terve Euroopa. Meie aladel on suur puudus kontaktidest maailmatasemel ravimiarendajatega, kes saaksid meie lõpetajatele pakkuda palju töökohti,» tõi Maimets näiteks.

Kui selles valdkonnas Eestis suurt arendustegevust ei toimu ja kohalikud pisiettevõtted tegelevad väikeste tööloikudega, siis mujal

Euroopas ja kaugemalgi on suurem vajadus väga hea haridusega asjatundjate järele. Kahjuks on aga vajalikud kontaktid puudulikud.

Alar Kilbile valmistab muret see, et politoloogias on üha keerulisem mõistuspärasusest rääkida.

«Näiteks pagulastest rääkides püüame õppetöös vaadelda eri osapooli ja riike mõistuspäraselt, et mõista mida ja miks keegi tunneb ja räägib. Noored aga küsivad, et mida nad selle teadmisega peale hakkavad, kui maailm toimib lihtsustatud käsitluste järgi. Sugulaste või sõpradega on raske selliste teemade üle mõistuspäraselt arutleda, sest tahetakse, et noor valib nn õige poole.»

Sarnaseid küsimusi, millega õppetöös tegelema peab, tuleb üha juurde. Ühised arusaamad heast õpetamisest teevad vestlusringi osalejate arvates kogu ülikoolihariduse rohkem meie kõigi ühiseks asjaks.

«Üks on kindel: ükskõik, kui palju muutusi või tehnoloogiat juurde tuleb, õppejõu töö otsa ei saa. Keegi peab selles suures tohuvabohus suunise paika panema!» lausus Toivo Maimets.

Sobiva variandi puudumine viib noored USA-sse

SPORT

Paljud noored sportlased seisavad pärast gümnaasiumi lõppu või varemgi raske valiku ees: kas jätkata sportimisega kutselisel tasemel või keskenduda hariduse omandamisele. Nii mõnedki noored on kuldse kesktee leidmiseks võtnud suuna USA poole.

MERILYN SÄDE
merilyn.sade@ut.ee

Tartu ülikooli akadeemilise spordiklubi juhatuse esimees Harry Lemberg ütles aga, et seesugust valikut ei tohiks noortel üldse ollagi. «Sportlastesse tuleks rohkem panustada, sest kui nad teevad pärast gümnaasiumi aastaid sporti ja lõpetavad sportimise varem või hiljem, siis on neil väga raske pärast seda tööturule minna.»

Tippspordijärgne elluastumine on probleem ka mujal maailmas. «Näiteks Inglismaal on see samuti murekoht eelkõige professionaalses jalgpallis, kus haridus on tegelikult lausa kolmandajärguline. Nende inimestega on hiljem palju probleeme, neil on pärast sportlasekarjääri keeruline hakkama saada.»

Lemberg lisas, et noortel oleks kergem, kui neil oleks ka pärast kõrgel tasemel sporditegemist kõrgkooli diplom taskus. «Siis on inimest ka laiemalt mõtlema õpetatud. Muidugi õpetab sport ka, aga siis on olemas elukutse ja tal on kindlam tunne alustada uut ajajärku oma elus. See on oluline.»

Juhatuse esimehe arvates peaks riik süsteemsemalt mõt-

ANDEKAD NOORED SEISAVAD VALIKUTE EES. SPORT EI OLE EESTIS VÄGA PÜSIKINDEL JA AINULT SELLE PEALE OMA TULEVIK ÜLES EHITADA...

lema ja mõistma, et eesti spordi pudelikael asetsebki just seal, kus noor lõpetab gümnaasiumi. «Praegu panustatakse palju noortesporti, olemas on pearahad ja toetussüsteemid, kuid see kestab gümnaasiumi lõpuni ja siis on

kõik,» rääkis Lemberg. Seega tuleks lahendada probleem, kus pärast gümnaasiumi jätvavad paljud noored kõrgtasemel sportimise seljataha.

ÜHISKONNA SUHTUMISEST

«Andekad noored seisavad valikute ees. Sport ei ole Eestis väga püsikindel ja ainult selle peale oma tulevik üles ehitada...»

sõnas Lemberg. Kui ülikoolid ja riik leiaksid koos lahenduse, oleks noortel rohkem võimalusi. Eesti kõrgkoolid saavad praegu riigilt vahendeid õppe- ja teadustööks, kuid mitte üliõpilasspordi arendamiseks. «Seetõttu toetab iga

HELEENE TAMBET (PAREMAL) NCAA KROSSIJOOKSU MEISTRIVÖISTLUSTE FINIŠIRGEL. NEW MEXICO NAIKOND VÕITIS SEL AASTAL MEISTRITIITLI.

kõrgkool oma üliõpilaste sporditegemist vastavalt võimalustele, nii ka Tartu ülikool.»

Sealsamas leiab juhatuse esimees, et probleemi lahendamiseks peaks ka ühiskond oma mõtteviisi muutma. Ta toob näite, et kuulus Eesti karikavõistluse reportaazi, kus räägiti ka Kristjan Kitsingust, kes mängis varem Kalev Cramo meeskonnas ning kes õpib nüüd Tallinna tehnikaülikoolis. «Reporter ütles tema TTÜ õpingute kohta, et tundub, et ta ei võta enam korvpalli tõsiselt ega sea eesmärke. See näitabki meie kultuuri suhtumist: kui inimene läheb õppima, siis ei ole tal justkui spordis enam kõrgeid

eesmärke. See ei ole ju tegelikult nii,» ütles Lemberg.

KIRG JA ÕPPIMINE ÜHESKOOS

Lembergi sõnul lähevad üsna paljud noored õppima ja treenima näiteks USA ülikoolidesse, kus üliõpilassport on osa riigi spordipoliitikast ja peamiseks USA tippspordi taimelavaks. «Noortel on seal head võimalused hariduse ja spordi ühendamiseks. Kõrvuti õpingutega on neile tagatud neljaks kuni viieks aastaks tipptasemel treening- ja võistlustegevus ja seda vanuses, kui ei ole veel selge, kas sellest noorest inimeses saab *homo olympicus*.»

Paljud noored kandideerivad stipendiumitele, et seal õppida ja sportida, ning selle eest nõutakse neilt vastutasuks palju, sest kord on range. Noorel sportlasel tuleb treenimise ja võistluste kõrval hästi õppida, loengutest ei tohi ilma põhjusega puududa ja endast tuleb anda maksimum.

Paljud eesti noored ongi leidnud oma tee USA-sse, et seal kaks olulist osa elust ühendada. Tartu ülikoolis matemaatilist statistikat õppinud Heleene Tambet läks USA-sse, New Mexico ülikooli õppima ja tegeleb seal pikamaajooksuga.

USA-sse mineku mõtte sai ta Laura Suurelt, kes õppis varem >>

» TÕ-s bioloogia erialal ja kes tegeles San Francisco ülikoolis õppides samuti pikamaajooksuga.

Heleene Tambet ütles, et alates 13. eluaastast on sport olnud tema suurim kirg ja identiteedi osa. Sealsamas on talle aga ka õpitulemused ja haridus väga tähtsad olnud. «Seega kui kuulsin, et USA-s on võimalus ühendada kraadi omandamine kõrgetasemel sportimisega, ei olnud mul kahtlust – see on sobiv lahendus.»

Laura Suur toob samuti välja selle, et Ameerika süsteem võimaldab ühendada kõrgkoolis õppimise ja sportimise. San Francisco ülikooli pikamaajooksu meeskonna rutiin toimib nii, et hommik algab kell seitse trenniga. «Hommikune trenn eeldab, et oled vähemalt kell pool seitse kohal, et saaksid riided vahetada, vajadusel füsioterapeudiga nõu pidada ja passiivset soojendust teha.» Passiivne soojendus tähendab kuumavee vanni, *foam roller*'it (pehmekoe mõjutamine vahtplastist teraapiarulliga – toim) või harjutusi, kui taastatakse vigastusest.

Pärast hommikust trenni saab kasutada taastumisvahendeid (näiteks jäävann), minna hommi-

LAURA SUUR 2015. AASTAL MONTE RIO VINEMAN TRIATLONIL VÕISTLEMAS.

trenn, loengud ja õhtune trenn. Kaks korda nädalas tuleb käia ka jõusaalis. «Hariduse omandamine toimub tegelikult nii nagu kõigil teistelgi tudengitel ja samas mahus. Meie tunniplaan on aga üles ehitatud treeningute põhjal,» rääkis Tambet.

SPORTLASTE EELISÕIGUS

Kuna sportlaste tunniplaan sõltub suuresti treeningutest, saavad nemad teistest tudengitest varem ainetele registreeruda. «Nii saame ennast kirja panna ainetele,

ilma põhjusega, on ta aines läbi kukkunud. Erandeid tehakse vaid ametlike võistlusreiside puhul.

Heleene Tambeti sõnul on USA-s parem sportida ja õppida taustsüsteemi pärast. Tudengsportlastele on loodud olukord, kus nemad annavad endast parima õppimises ja treenimises ning ülikool tagab neile käe-jala juures oleva jõusaali, uju-la, staadioni jne. Samuti on alati kättesaadavad spordimeditsiin ja füsioterapia, tugiteenused ning spordivarustus.

«Põhiline on aga see, et sportlased on alati osa meeskonnast. Nad on alati treeneri silma all, kohustatud iga päev treeningule kohale ilmuma ja seega ei teki üldse küsimustki, kas ma leian täna trenniks aega või mitte,» selgitas Tambet. Professorid on tudengi sportlasestaatusega hästi kursis ja nad on valmis üliõpilastega individuaalselt tööd tegema.

Ka Laura Suur hindab USA spordisüsteemi ja võimalusi, mis on ülikoolisüsteemi integreeritud ja teeb näiteks trennide ajastamise lihtsamaks. «Tartu ülikoolis

õppides ja TÕ akadeemilise spordiklubi saavutusportlasena trenni tehes oli kohati keeruline treeningplaani täpselt järgida, kuna spordihooone ja õppehooned ei ole alati lähestikku,» ütles Suur.

Peale selle on võistlustase seal oluliselt kõrgem, kuna noori innustatakse spordiga jätkama ka pärast keskkooli. «Sport võib olla võimalus, kuidas ihaldatud ülikooli pääseda ja õppimist rahalises mõttes lubada,» selgitas ta.

Heleene Tambet ütles, et kuna Eestis ega ka mujal Euroopas ei ole sellist käsitlust nagu tudengsportlane, siis ei muutuks väga palju ka lisavahendite leidmisel. «Kuna Eestis on akadeemiline õppetöö ja sport eraldi seisvad, siis paremate tingimuste olemasolul jääks saavutusport tudengite jaoks siiski millekski, mida tehakse oma vabast ajast.»

Kui tahta tõsisest muutust, oleks Tambeti sõnul esimene eeldus kõrgkoolide vastutulek ja valmidus arvestada tudengisporti kui ametlikku osa ülikoolielust. «See tähendaks, et õppejõud on valmis sportlastega eritingimustel koostööd tegema, neid arvestama kui osa kooli aust ja mainest.» Paraku on selle eeldus tugev konkurents tudengisportis ja üle-Eestiline võistlussüsteem, mida on raske toimima saada, lisas ta.

«Usun, et kui Eestis loodaks lihtsalt tudengsportlase staatus ja kui neile tagataks teatud tingimused, oleks see suur samm edasi.» Tema sõnul aitaks muudatused Eesti spordi kasvulava laiendada ja tunnustada sporti osana ühiskonnast. «See aitaks omakorda pikemas perspektiivis kaasa meie riigi sportlikele saavutustele,» lisas ta.

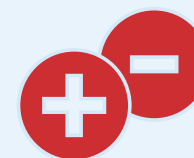

GERTRUD METSA

õigusteaduse tudeng

Riik ja ülikoolid peaksid tegema koostööd, et töötada välja toimiv sportimise mudel. See tähendab, et Eesti ülikoolid võimaldaksid noortel sportlastel kõrgharidust omandada ja samal ajal tippasemel sporti teha. Mudel oleks sarnane Ameerika ülikoolides olevaga. Taoline struktuur on tudengile nii innustav kui ka distsiplineeriv. Sport on laialt levinud vabaajategevus, seetõttu oleks ülikooli jaoks praktiline lahendus kaks valdkonda omavahel ühendada. Spordiga tegelemine võimaldab luua uusi sidemeid ja kujundab üksikisikust tõelise meeskonnamängija. Taolised oskused on hindamatud igas valdkonnas. Kui võimaldada tudengil ühendada sport ja kõrgharidus, on tulevik kindlustatud ka neile, kes otsustavad valida tippportlase elu. Juhul kui sportlase teenistuskäik lõpeb, tagab omandatud kõrgharidus tema edaspidise edukate käekäigu

POOLT JA VASTU

Kas Eestis tuleks välja töötada toimiv nn tippspordi mudel?

HEIKI VIISIMAA

rahvusvaheliste suhete magistrant

Eesti ülikoolides ei tohiks olla tippspordi süsteemi. Ülikoolide peamine eesmärk on haridust ja teadust arendada ning spordile suurema rõhu asetamine ainult hägustaks ülikoolide fookust. Iga ülikooli tegevus nõuab rahalisi vahendeid ja valikutes peaks eelistama õppetegevuse kvaliteedi parandamist. Riikides, mille ülikoolides on tippasemel sport, kulutatakse sellele tavaliselt ebamõistlikult palju raha. Näiteks on USA ülikoolide sporditreenerid avaliku sektori enim tasustatud töötajad. Eestis võiks ülikoolide raha suunata pigem õppejõudude ja teadlaste palgafondi. Soodustamiseks tippspordi Eestis ülikoolides tuleks hoopis taastada süsteem, kus üliõpilastel lubatakse õppida osakoormusel. See jätaks tudengitele aega ka tippasemel spordiga tegeleda.

HOMMIKUNE TRENN EELDAB, ET OLEKSID VÄHEMALT KELL POOL SEITSE KOHAL, ET SAAKSID VAJADUSEL KA FÜSIOTERAPEUDIGA NÕU PIDADA.

kust sööma ja loengusse. Pärast loenguid tehakse taaskord trenni (jõusaal, taastav jooks, ujumine vms). Suurema osa õhtust võtab kodutööde tegemine, et õppetempos püsida.

Heleene Tambeti sõnul käib treenimine New Mexico ülikoolis üsna sarnaselt: hommikune

mis toimuvad meile sobivatel aegadel,» lisas Laura Suur. Kuna võistlemise jaoks tuleb päris palju reise, peavad sportlased olema õppetöös usinad, et mitte liiga palju maha jääda.

Loengutest puudumist jälgitakse väga rangelt ja kui tudeng on puudunud kolm korda

FOTO: ANDRES TENNUS

Väärtushinnanguid õpitakse mängu abil

ALMA MATER

Märtsis valmib TÜ eetikakeskuse välja töötatud menuka õpilastele suunatud väärtuste mängu «Väärtuste avastajad» laiendus, mis aitab koolides käsitleda pagulasteemat.

MERILYN MERISALU
merilyn.merisalu@ut.ee

Eetikakeskuse projekti juht Mari-Liis Nummert tõstab lauale õpetajale mõeldud väärtuste mängu ja seletab, et enne õpilasteni jõudmist tuleb aidata õpetajatel aru saada, kuidas väärtusarutelud tekivad ja millised on mängureeglid. On ju õpetajad need, kelle kaudu mäng

koolidesse jõuab ja kes seda oma tundides kasutavad.

«Õpetajatele mõeldud mängus kirjeldatakse eri olukordi, mis võivad õpetajatöös ette tulla. Eri väärtustest lähtuvalt on iga olukorra juures ära toodud kuus võimalust, kuidas edasi käituda,» tutvustab Nummert.

Iga valiku juures on oma plussid ja miinused, täiuslikku lahendust olukorrale ei ole. Mängijad valivad arvamuskartidelt

numbri, millise valiku nemad endast lähtuvalt teeksid, edasi hakatakse arutama, miks keegi just sellise lahenduse valis.

Esimeses aruteluringis võetakse sõna üksahaaval, et enda hoiakut teistele selgitada ja põhjendada, teiste valikuid arvustada ei tohi. See õpetab asjalikke põhjuseid leidma ja teisi kuulama.

Edasi võib mängujuht anda erineva ülesande. Näiteks tuleb jõuda üksmeelele, mõlemalt poolt järeleandmisi tehes kokkuleppele või hoopis enamusotsusele. Õpilastega mängides võib välja tuua, kuidas klass ühise meeskonnana otsuseid langetada võiks.

Pärast lõpliku variandi valimist saadakse valikule tagasiside.

Mängu on võimalik ka punktidele mängida, kuid põhiline on aru saada, millised väärtused mingite otsuste taga on. Selline meetodika sunnib osalejaid oma arvamust teadvustama ja põhjendama, aga ka teisi kuulama.

IGA ARVAMUS LOEB

«Kui põhikooliõpilastel paluda koolitunnis oma vastuseid põhjendada, siis öeldakse sageli lihtsalt «ma ei tea». Et saada põhjalik vastus, tuleb neile lause algus ette kirjutada. Mänguolukord tekitab aga hasardi ja annab neile enda väärtuste mõtestamise jaoks meeldivad raamid,» räägib Nummert.

Õpilaste mängu on eraldi osa ka väärtusõpetuse sõnavara kaardid, kus teistele tuleb Aliase-stiilis seletada sõnu nagu *mitmekesisus*, *isamaalisus*, *üksteisega arvestamine* jm. Mängureeglites on kirjas näiteks ka see, et kes teisi ei kuula ja vahele segab, saab punase kaardi.

Eetikakeskuse kolumnist-toimetaja Tiia Kõnnussaar on väärtuste mängu mänginud 7. klassi noortega, kellele see väga meeldis. «Selles vanuses on oht muganduda ja ilma mõtlemata teiste meele olla. Oluline on aga enda seisukohta kujundada ja välja öelda ning seda õpetab mäng väga hästi,» viitab Kõnnussaar.

Tema sõnul on üks kasulike tulemusi ka see, et õpilased saavad mängukogemuse abil aru, et elus on alati mitu valikut. Tundmatutes olukordades võib noortele tihti tunduda, et võimalik on ainult üks lahendus.

«7.–9. klassile mõeldud mängus on ka keerulisi olukordi. Näiteks oled peol, sõber joob ennast purju ega reageeri enam, tundub, nagu ta oleks magama jäänud. Mida sa siis teed? Kas jätad

ta lihtsalt sinna või võtad midagi ette? Või ju ka kellelegi helistada, kedagi appi kutsuda. Või näed internetis klassikaaslase peksuvideot või häbistavat pilti. Kas sa ei tee midagi või ütled oma arvamuse välja ja sekkud – valik on alati olemas,» toob Nummert välja.

Ühiskonnaõpetajana töötav Nummert kasutab väärtuste mängu koolis sissejuhatusena, et klass ühtselt tegutsema panna ja et nad märkaksid, millised väärtused neile rühmana olulised on. Kui mängus tehakse ühiselt näiteks valikuid, millest kumab kõige enam läbi hoolivus, saavad noored täpsustada, millised tegevused sellest lähtuvalt klassis au sees on.

PAGULASTEEMA LISA

Eelmisel aastal alustas TÜ eetikakeskus koostöös Eesti pagulasabi, kiusamisvaba haridustee liikumise ning haridus- ja teadusministeeriumiga mängule pagulus- ja rändeteemalise lisa koostamist. Märtsi lõpuks valmibki mängulisa 14 uue olukorraga, mis aitavad neid teemasid erapooletult käsitleda.

«Kogusime partneritega eri

VÄÄRTUSTE MÄNGU SAAB KOOLIS KASUTADA SISSEJUHATUSENA, ET KLASS ÜHISELT TEGUTSEMA PANNA.

olukorrakirjeldusi, mis on ette tulnud peredel, kus mõni pereliige on teisest rahvusest, pagulastega töötavalt tugiisikutelt jt. Uskumatu, et siin Eestis selliseid asju juhtub, nagu me teada saime!» vangutab Nummert pead.

Paljud näited kinnitavad, et viimase aasta jooksul on Eestis kardinaalselt muutunud suhtumine võõrapärasesse. Kui varem tekitasid teistsuguse kultuuri esindajad pigem huvi ja põnevust,

siis nüüdseks on meelsus suuresti negatiivseks muutunud.

Nii on mänguväljakult lapsi minema veetud, et need tõmmuma nahavärviga sõpradega mängida ei saaks, või endised sõbrad kiusajateks muutunud, sest ühtäkki on mõne noore välismaalt pärit kiusa n-õ pagulaseks tembeldatud.

Jaburamatest näidetest saab välja tuua, kuidas aastaid Eestis elanud india päritolu inimestele öeldakse, et mis nad neegrid siin passivad, või süüdistatakse postkontoris pearätkit kandvat naist pommide postitamises.

«Olukordade kirjeldamine on päris keeruline, sest tihti kubi-sevad need rassistlikest väljenditest, ja me ei taha, et lapsed meie mängust mingi väärhoiaku või eelarvamuse üles korjaks. Õpilasi huvitab see temaatika väga, tahame anda õpetajatele vahendi ja teadmised, kuidas nende küsimustele erapooletult ja faktidele tuginedes vastata,» räägib Nummert.

Selleks korraldataksegi aprillist alates 14 koolitust, mille käigus saavad õpetajad ja noor-

sootöötajad ülevaate rände- ja pagulusteemadest, väärtuskasvatuse ning turvalise ja kiusamisvaba koolikeskkonna loomise alustõdedest. Samuti õpetatakse, kuidas kasutada nii väärtustealast mängu kui ka selle uut lisa. Novembriks on koolituse läbinud umbes 600 haridustöötajat.

Õpilastele mõeldud väärtuste mängu saab kaasa eetikakeskuse korraldatud õpetajatele mõeldud väärtuskasvatuse koolitusel. UT

Tudengid püüdleavad hea õppimise tava poole

**EGERT PUHM,
MERILYN SÄDE**

Jaauari viimastel päevadel kogunesid Nelijärve puhkekeskusesse ligi 50 tudengite esindajat. Üliõpilaskonna esimehe Martin Noorkõivu ja aseesimehe Liina Hirve sõnul saigi sel päeval alguse sisuline töö hea õppimise tavaga.

Liina Hirv ütles, et Nelijärvel tehti esimene ideekorje ja arutelu, milline võiks ja peaks olema hea õppimine. «Nagu kogu protsessi puhulgi, töötavad tava kokkuleppimise kallal eelkõige üliõpilaste esindajad: instituudi üliõpilaskogude liikmed, valdkonna üliõpilaskogude liikmed, senati esindajad jt,» rääkis Hirv.

Juba mõnda aega on kestnud arutelud hea õpetamise tava ümber, mille raames püütakse kokku leppida selles, milline peaks olema hea õpetamine. Hea õppimise tava dokumendi koostamisega püüavad tudengid pürgida selle poole, et lepitaks kokku, milline on hea õppimine ja mis selle alla kuulub. «Teame, et õppimine ja õpetamine on vastastikku tihedalt seotud tegevused ja nendeks on tarvis nii õpetaja kui ka õppija panust,» lisas Hirv.

Tavasse kirjatatakse näiteks see, et hea õppimine tähendab, et ka tudeng ise seab endale õppetöö jooksul eesmärgid. «Samuti tähendab see seda, et ta valmistub

FOTOD: ZX KARL, ERIK PIIRMEES

TUDENGITE ESINDAJAD KOGUNESID NELIJÄRVE PUHKEKESKUSESSE, ET ARUTADA, MIS ON HEA ÕPPIMINE.

ise auditoorseteks kohtumisteks (loengud, seminarid või praktikumid) ja on valmis aktiivselt kaasa lööma aines toimuvates tegevustes,» ütles Martin Noorkõiv.

ARVESTAMINE ÜMBRITSEVAGA

Üliõpilased püüdlevad selle poole, et hea õppimise ja hea õpetamise tavad oleksid omavahel kooskõlas ja vastaksid teineteise eeldustele. Selleks

teatakse koostööd ka õppeprorektori ja hea õpetamise kogukonna eestvedajatega. «Just vastutusest oma tegevusele sõltub meie motivatsioon midagi teha või mitte teha,» põhjendab Liina Hirv vajadust kirja panna, mida tähendab hea õppimine.

Martin Noorkõivu sõnul tuleb enamik tudengeid ülikooli selleks, et hästi õppida ja midagi saavutada. «Sageli jääb aga tudengitepoolsest panusest vajaka ka lihtsalt

seetõttu, et tudeng ei tea, mida ta saaks paremini teha. Olgu see näiteks koos õppimine või iseendale eesmärkide seadmine. On palju praktilisi viise, kuidas saab õppimist enda jaoks huvitavamaks ja tõhusamaks muuta ning tava näitab siinkohal teeotsa kätte,» ütles Noorkõiv.

Kokkulepitav tava kirjeldab head õppimist, kuid mitte päris ideaali. «Pigem on see suund,»

TUDENG KÜSIB

Mis võimalused on Tartu ülikooli tudengitel vahetusüliõpilasena välismaal õppida?

JAANIKA HALJASMÄE

Välisüliõpilastalituse Erasmuse üliõpilasvahetuse koordinaator

Vahetusüliõpilasena välismaal õppimise võimalusi on rohkesti ja neid tuleb üha juurde erinevate programmide, sihtriikide ja kõrgkoolide näol.

Enamik 1. ja 2. õppeastme üliõpilasi kasutab õpirändeks Euroopa Liidu programmi Erasmus+, mille kaudu toimub erialapõhise koostöö alusel üliõpilasvahetus ~450 väliskõrgkooliga EL-i riikides ning üksikutes teistes riikides nagu Island, Norra, Liechtenstein, Türgi ja Makedoonia.

Lisaks tasuta õppele on tagatud stipendium, mis olenevalt sihtriigist võib koos vähemate võimalustega üliõpilastele mõeldud lisatoetuse ja riikliku kaasfinantseeringuga küündida 700 euronit kuus. Põhikonkurss toimub veebruaris-märtsis, kandideeritakse akadeemilises üksuses oma valdkonna partnerkõrgkoolidesse.

Välismaal praktiseerimisest huvitatud üliõpilased saavad taotleda Erasmus+ stipendiumi. Uue võimalusena on lisandunud Erasmus+ üleilmne õpiränne, mis võimaldab arendada koostööd Erasmus+ programmis mitmes osalevate Euroopa riikidega. Juba on avatud õpirände võimalused Armeeniasse, Gruusiasse, Venemaale, Hiina, Indiasse ja Taiwan. Tagatud on igakuine toetus (650 eurot kuus) ja reisitoetus.

Oluline osa üliõpilasvahetusest

toimub ka TÜ partnerülikoolidega Euroopas, Aasias, Austraalias ning Põhja- ja Lõuna-Ameerikas (32 ülikooli). Lisaks on Utrechti koostöövõrgustiku liikmena võimalik saata üliõpilasi Austraalia ja USA ülikoolidesse ning Coimbra grupi liikmena 21 ülikooli Euroopas.

Stipendiumide puhul tuleb jälgida igat konkreetset pakkumist: kas on tagatud tasuta majutus, toitlustus või stipendium, või on üksnes tasuta õppimise võimalus. Ainsa Eesti kõrgkoolina oleme ka ISEP programmi liige, mille raames saab vahetusüliõpilasena õppida nii Ameerikas kui ka mujal maailmas. Üliõpilastele on tagatud tasuta õpe, majutus ja toitlustus. Nii partnerülikoolide kui ISEP-i puhul tegeleb konkurssidega TÜ välisüliõpilastalitus.

Kandideerimist kavandades tasub silmas pidada, et konkursid toimuvad semester või aasta enne õppetöö algust väliskõrgkoolis. Täiendavaid konkursse sügissemestril toimub juhul, kui on veel vabu kohti, aga kindlam on kandideerida põhikonkurssidel, millest esimesed leiavad aset jaanuaris ja viimased aprillis.

Täpsem teave programmide, välismaal õppimisega seotud õppekorralduse ja käimasolevate konkursside kohta on kättesaadav ülikooli kodulehel. Oluline kanal käimasolevate konkursside ja teabepäevade kohta on tudengi-info list.

Jälgige teavet ja edukat kandideerimist! ●

LIGI 50 TUDENGIESINDAJA MÕTTED SAADEKSE DOKUMENDINA KOOSKÖLASTUSELE ÜLIÕPILASKOGUDESSE.

» mille poole püüelda,» sõnas Noorkõiv. Ta lisas, et õppida saab ka madalama taseme juures, kuid hästi õppida tähendab laiemalt mitte ainult õppimist headele hinnetele, vaid ka arvestamist keskkonna ja meid ümbritsevate inimestega.

HEA ÕPPIMISE TAVA KUI MÕÖDUPUU

Üliõpilase jaoks on dokument juhised, kuidas võiks õpingute käigus tegutseda. «Teisalt on see norm, mida võiks hästi õppida Tartu ülikooli tudeng järgida. Arvan, et see võiks olla ka teena näitaja värskelt ülikooli tulnud tudengitele, kuid sealsamas ka meespea juba kogunud õppuritele,» ütles Liina Hirv.

Kuna tegemist on tavaga, mis ei ole võrdsustatav seaduse või muu eeskirjaga, siis on selle järgi käitumine ka vabatahtlik. «Eelkõige on see tudengile tööriist, et ülikoolis hästi hakkama saada ja võtta siit rohkem kui miinimum. Kui hakkaksime selle täitmist otseselt kontrollima, muutuks tava hoopis

sunnivahendiks,» rääkis Hirv.

Tudengite esindajad leiavad, et tava võiks seaduse või eeskirja asemel olla näiteks ka mõõdupuu olukorras, kus lahkeli on juba tekkinud. «Näiteks olukordades, kus tudengi või õppejõu tegevus on seatud kahtluse alla, võiks pöörduda kokkulepitud tavade poole. Otsustes, kas keegi on käitunud valesti või mitte, on alati palju kaalutusruumi ja tava on see, mille alusel saame otsuseid langetada,» ütles Hirv. Ta lisas, et ka tudengiesindajad võiksid otsuseid langetades sellest juhinduda.

LÜHIKURSUS ÕPPIMISEST

Nelijärvelt saadud mõtete põhjal on üliõpilaskonna büroos pandud kokku dokumendi mustand, mis läheb uuesti kooskõlastusele kõikidesse üliõpilaskogudesse. «See on ka aeg ja koht, kus kõik tudengid saavad läbi oma instituudi esindajate anda enda panuse. Ilmselt toimub see märtsi alguses,» sõnas Hirv.

Pärast seda, kui kooskõlastuselt

on saadud tagasiside ja üliõpilaskonna volikogu (alates kevadest üliõpilaskonna kõrgeim otsustusorgan – toim.) on tehtu heaks kiitnud, soovatakse tavasid tutvustada ja nende üle arutada ka kõigis instituudi nõukogudes. «Loodame, et tavast ei kujune tühi dokument, vaid selles on tudengite ühiselt kokkulepitud normid ja juhised, mida ka õppejõud tunnustavad ja heaks kiidavad,» lausus Hirv.

Martin Noorkõivu sõnul tuleb tavasid tutvustada ja lõimida neid tudengi nn sisseelamisprotsessi, et dokument ei jääks ainult dokumendiks. «Seda saab teha näiteks tuutorite kaudu või sissejuhatavatel konverentsidel igas valdkonnas. Ideaalis võiks selline kuidas-ülikoolis-õppida lühikursus olla iga õppekava kohustuslik osa, see jääb aga lähiajal ilmselt vaid unistuseks,» ütles ta.

Igal tudengil on võimalus sõna sekka öelda. «Võta oma instituudi üliõpilasesindaja varrukast kinni ja anna teada, milline on sinu arvates hea õppimine!» innustas Liina Hirv.

◆ VALIMISED 2016 KEVAD ◆

#teemülikooliparemaks

1632

KÕIK VAJALIK INFO:

TYYE.EE/VALIMISED

Lumi apteegis ja polettidel

ETTEVÕTLUS

MERILYN MERISALU

merilyn.merisalu@ut.ee

Veidi vähem kui kaks ja pool aastat tagasi, oktoobris 2013 jõudis poeriilitele uus nahahooldus-sari Lumi. Selle looja, Tartu biotehnoloogia pargist võrsunud Perfect Cosmetics OÜ paneb rõhku sarja toodete tõhususele ja teaduspõhisusele.

Ettevõtte kaasasutaja ja tegevjuht Helen Hirv ütleb, et firma algusaastatest alates on tööga ilumaailmas käinud kaasas keerukus ja põnevus. Kui Lumi-sarja tooteid arendama hakati, oli looduskosmeetika Eestis veel küllaltki lapsekingades. Seetõttu kulus mitu head aastat, enne kui koostöös teadlastega lõplikud tooted välja töötatud said.

«Edasine ragistamine oli seniste tootearusaamade ümberlõkkamine, kus tõhusa all mõisteti alati tehislükku,» täiendab kaasasutaja ja tootejuht Märt Miljan.

Loodustoodete all oli tolle ajani mõistetud pigem käsitööd, kus on tihti puudu toetusest ja uurimisest. Selle mõttemalli murdmiseks tuli teha kõvasti selgitustööd nii koostööpartnrite leidmisel kui ka ilutoodete

Märt Miljani ja Helen Hirve loodud TÜ iduettevõtte toodab Lumi tootemargi alt eestimaisel kanepiseemneõlil põhinevaid looduslikke nahahooldustooteid.

tavaklientide teavitamisel.

Oma ettevõttega tahtsid nad inimesteni tuua toote, mis oleks ohutu, aga ei teeks seejuures järeleandmisi tõhususe arvelt. Firma loomise ajend oli isiklik vajadus.

«Oleks vale öelda, et ma oleksin lapsest saati unistanud kosmeetikafirma rajamisest,» muigab Hirv. Ta usub, et tänapäeval ei seostata kosmeetikat enam vaid iseenda kaunistamisega, ka Lumi-sarja tootjate jaoks on kosmeetikumid olulised abivahendid inimeste elukvaliteedi parandamiseks.

FIRMA LOOMISENI VIIS LAPSE TERVIS

Kuna Hirve lapsel on atoopiline dermatiit, siis katsetas ja uuris ta aastaid tagasi erinevaid viise, et sellele probleemile leevendust leida. Katsetustega jõudis ta lõpuks kanepiseemneõlini, mis ongi Lumi toodete põhiline koostisosas.

Kanepiõlis on esindatud naha jaoks sobivas tasakaalus oomega-3- ja -6-rasvhapped ning haruldane gammalinoleenhape. Niisugune rasvhapete koostis on Hirve sõnul esinev vaid kanepiseemneõlis ning sellest tuleneb ka kanepi allergia- ja põletikuvastane toime.

Naine mõistis varakult, et jõudmaks ideest teostuseni on liiksaks talitluslike koostise valemite väljatöötamisele väga oluline ka kogu tooteloome ja selle nägemuse edasi andmine. Sealt saigi alguse koostöö Miljaniga.

«Kui Helen selle ideega välja tuli, ei tulnud mind pikalt veenda, et näeksin mõttel jumet. Minu vanaisa tegeles kanepitaime uurimisega ning seetõttu teadsin juba kanepi mitmekülgsustest,» meenutab Miljan. Aastaid reklaami- ja tooteloome alal tegutsenuna oli tema jaoks põnev väljakutse kosmeetikafirmat üles ehitada.

Miljani jaoks oligi üks olulisemaid teemasid viia tööstusliku kanepitaime kasulikud omadused inimesteni. Viimasel ajal seostatakse kanepit peamiselt millegi narkootilise ja kahjulikuga. Seejuures unustatakse ära tööstusliku kanepi head omadused, mida on edukalt võimalik rakendada kosmeetikatööstuses.

Isiklike kogemuste ja teadmiste najalt areneski idee kosmeetikasarjast, mis seoks omavahel botaanika ja biotehnoloogia. Palju aega pühendati ka sellele, et leida disainikeel ja pakendid, mis kannaksid põhjamaisuse ja puhtuse tunnetust.

Koostiste väljatöötamisel tegid ilumaailmas alustavad ettevõtjad koostööd nii Tartu ülikooli kui ka Tallinna tehnikaukooli teadlastega. Nii said nad teada, et külmpressitud kanepiseemneõli on väärtuslik oomega-6- ja -3-rasvhapete, fütosteroolide, »

» vitamiinide, klorofüllü ja haruldasel gammalinoleenhappe allikas.

Selle ülikõrge rasvhapete sisaldus mõjub nahale soodsalt ning leevendab ka allergilisi vastutoimeid. Rasvhapped tõstavad naha elastsust ning aitavad nahal säilitada niiskust, looduslik SPF 6 kaitseb aga päikese eest.

«Ka praegu teeme iga päev koostööd erinevate töö-

jääd ka praeguste plaanide kohaselt Eestisse, on ettevõtte töötajad ometi hajali mitme Eesti linna ja ka Berliini vahel. Praegu ongi ekspordihuvi enim Saksamaale suunatud, kuid lähiajal on plaanis oma loodustooteid ka teistele välisriikidele pakkuda.

Kui maailma kosmeetikatööstusega seostuvad paljude inimeste jaoks jõhkivad loom-

edu,» usub Hirv.

Seepärast eelistavadki nad võimalusel alati oma tootes kasutada ökosertifikaatidega toorainet, mis on toodetud tehisevõttes ja taimekaitsevahendeid kasutamata ning on võimalikult vähe tööstuslikud. See vähendab mürgide sattumist keskkonda ning tähendab, et tooted on nahale ohutumad. Samuti püüavad nad tootmiskäiku igati säästlikuna hoida ning kasutada lahendusi ja materjale, mis oleksid võimalikult ümbertöödeldavad.

Nii eristab Lumi tooteid teistest orgaanilistest nahahooldustoodetest kuumtöötlemise vähendamine, lisaõhna- ja säilitusainete puudumine. See toob kaasa küll selle, et tooted ei säili pikki aastaid, kuid tagab samas kasutajatele, et ilutooted on looduslikult värsked. Kanepiseemneõli lõhnaga toodetega turule tulemine tundus alguses küll risk olevat, kuid praeguseks on tootjad hoopis palju positiivset tagasisidet saanud.

Ka looduslikud koostisosad võivad kellegi jaoks olla tugevad allergenid, seetõttu ongi vähemalt kõik Lumi näonahale mõeldud tooted vabad ka looduslikest eeterlikest õlidest. Just seepärast on Lumi tundliku ja allergilise nahaga inimeste seas suurt poolehoidu võitnud, sest neil on raske leida vahendeid, mis neile sobiksid.

Nüüdseks võib juba öelda, et Perfect Cosmetics OÜ-st on saanud Eestis üks juhtivatest kosmeetikatootjatest, kelle tooteid leiab nii apteegiketistest kui ka ilupoodidest. Tootevalikus on tooteid näole, kehale ja kätele ning ka tooted erinevatele nahatüüpidele. UT

KUI ISEENDALE TRUUKS JÄÄDA JA KÕIKIDE NÄHTUSTEGA MITTE KAASA JOOSTA, SIIS ON KA NN RÄPAST ÄRI VÕIMALIK VÄLTIDA.

rühmadega, et jätkuvalt uuenduslikke lahendusi leida. Tegeleme pidevalt uute projektide ja võimaluste uurimisega,» kinnitab Hirv.

TUGEVI KOOSTÖÖ TEADLASTEGA

Töö käib mitmel rindel. Oluliselt panustatakse tootearendusse ning erinevatesse koostööprojektidesse. Suurte projektide kõrval ei saa muidugi unustada ka igapäevaseid korralduslikke küsimusi, tootmist ja kliendi jaoks olemas olemist. Kõik vastutus- alad peavad kenasti toimima ja selleks on oluline hea meeskond.

Hirv loodab, et lähitulevikus saavad uute toodete arendamisele ja testimisele lisaks ammustele partneritele kaasa aidata ka Maaülikooli Polli aiandusuuringute keskus ja TÜ kliinikum. Mõningaid teenuseid tuleb aga siiski väljastpoolt Eestit osta, sest näiteks dermatoloogilise testimise jaoks meil vastavalt akrediteeritud laborid puuduvad.

Välismaa on tootesarja arenduses tähtis ka teistel põhjustel. Kuigi Tartu biotehnoloogiapargist alguse saanud tootmine

katsed ja muu räpane äri, siis eestlased rõõmustavad, et oma töös ei ole nad sellise eluga kokku puutunud.

«Ehk on meil õnneks läinud, aga ma ei saa küll öelda, et oleksime rämpase äri kokku puutunud. Kindlasti on igas valdkonnas ja tööstusharus omad probleemid, aga kui iseendale truuks jääda ja kõikide nähtustega, nagu näiteks nanoühendite kasutamisega, mitte kaasa joosta, et iga hinna eest käivet suurendada, siis on kosmeetikatööstuses ka nn rämpast äri võimalik vältida,» räägib Miljan.

KA KOSMEETIKAT SAAB TEHA EETILISELT

Ka Hirv nendib, et loomkatsed on praegu Euroopa kosmeetikatööstuses pigem möödanik. Lumi ei ole kunagi selliseid testimisi teinud ega neid ka õigeks pidanud või muul viisil toetanud.

«Nõustun Märdiga: igas äriharus leiab tahtmise korral viisi, kuidas eetilisel äri ajada. Kui ikka oma äriliste otsuste tõttu õhtul rahuliku südamega magada ei saa, siis ei too see ka ettevõttele pikka

Loodusteaduslikult hariduselt oodatakse enam seotust argieluga

TEADUS

MERILYN SÄDE
merilyn.sade@ut.ee

Kotkas uuris oma töös seda, kuidas suhtuvad erinevad huvigrupid loodusteaduste õpetamise Eestis. Ta kasutas uuringu korraldamiseks Delphi meetodit,

Loodusteaduste õpetamine ei vasta praegu ühiskonna huvigruppide ootustele, ütles TÜ haridusteaduse eriala doktorant Tormi Kotkas oma magistritööle tuginedes.

kus uuris, mida arvavad õpetajad, õpilased, tudengid, ettevõtjad ja teadlased loodusteaduste õpetamisest Eesti koolides.

Delphi meetod sisaldab kolme järku: esimeses etapis on vabavastuselised küsimused, teises toimub esimese etapi süntees ja hindamine ning kolmandas peavad vastajad ütlema, kuivõrd nad

ühel või teisel väitega nõustuvad.

Vastajatel paluti hinnata kolme kirjeldust: loodusteadusliku hariduse seotus igapäevaste probleemidega, teaduse olemus ja selle erialadevahelisus ning huvi ja hoiakute kujundamine looduse ja teaduse suhtes. Kotkase magistritööst selgus, et mitte ükski kirjeldus ei rakendu vastajate arvates oodatud määral. «Võin öelda, et ma sain oma hirmudele kinnitust: ühiskond ootab justkui midagi muud, kui praegune haridussüsteem suudab pakkuda,» sõnas Kotkas. >>

TUNDIDES EI PIISA AINULT KATSETAMISEST, SEST LAIEMA PILDI MÕISTMISEKS TULEB KA KIRJANDUSEGA TÖÖTADA.

» Kotkas võrdles oma tulemusi Saksamaa, Läti ja Soome tulemustega, kus kasutati seda teemat uurides samuti Delphi meetodit. Nelja riigi võrdluses tuli huvitava vastandina välja see, et kui teistes riikides soovisid õpilased parandada loodusteaduste huvi tekitamist, siis eesti õpilased rõhutasid just igapäevaeluga seostatust. «Sellest tuntakse väga puudust ja õpetajad peaksid sellega rohkem tegelema. Kuigi õpetajad ütlesid ise, et see tuleb neil kõige paremini välja, siis võib-olla ei saa õpilased sellest päris nii aru.»

ÕPILASI TULEKS ROHKEM KUULATA

Doktorandi arvates võib õpetaja ja õpilase igapäevaelu väga erinev olla. Õpetaja võiks mõista, millega õppurid tegelevad ja kuidas teadmisi ühendada saaks. «Õpetajad peaksid n-ö oma puki pealt õpilaste juurde tulema. Noored räägivad tegelikult heameelega endast ja oma huvidest ning kui õpetaja on neist huvitunud, on nad ka aineksest ja õpetajast enam huvitatud.»

Huvitav on ka see, et õpilased

hindasid kõiki kirjeldusi teistest erinevalt. Õpilaste hinnangud olid üleüldiselt pessimistlikumad kui teiste huvigruppide arvamus. «Võib-olla oli selle põhjus see, et õppurid elasid küsitluse korraldamise hetkel oma tundeid läbi ja tahtsid rõhutada, et õppes peaksid muudatused toimuma.»

Kotkase arvates ei kaasata õpilasi piisavalt õppe kavandamise protsessi, kuigi seda võiks rohkem teha ja küsida neilt kas või seda, kuidas nad õppida tahaksid. «Õpetaja võiks kindlasti õpilastelt uurida, kuidas nad üht või teist teemat õppida sooviksid: võib-olla on neil tahe mõnda teemat iseseisvalt uurida, uurimis-

KOTKASE ARVATES EI KAASATA ÕPILASI PIISAVALT ÕPPE KAVANDAMISE PROTSESSI, KUIGI SEDA VÕIKS ROHKEM TEHA JA KÜSIDA NEILT KAS VÕI SEDA, KUIDAS NAD ÕPPIDA TAHAKSID.

tööd teha jne.»

Õpilastes huvi tekitada on samuti väga keeruline, sest noorte huvid on väga erinevad, nentis Kotkas. «See ei tähenda aga, et me ei peaks püüdma, sest see

ei ole võimatu ülesanne. Kui õpilane mõistab õpitava teema olulisust enda igapäevaelus, kui õpetaja küsib ja selgitab, kuidas üks või teine teadmine võiks igapäevaelus kasulik olla, on ka suurem võimalus huvi tekkeks.» Selleks aga võikski õpetaja teada ja tunda oma õpilasi rohkem, et ka õpitavat oleks kergem noorte huvidega siduda.

Doktorant õpetab ise Miina Härma gümnaasiumis bioloogiat kahele 9. klassi noormehele ja seda inglise keeles. Ühte kontrolltööd koostades kasutas ta noorte huvisid ära: tööülesandes asusid mõlemad noored eelistatavale erialale tööle ja kohtasid

sportlikku neidu, kes kutsus neid trenni. «Noormees ise ei ole aga väga sportlik ja järgmisel päeval on lihased valusad. Siis tulebki õpilastel võrrelda, miks ühel on lihased valusad ja teisel mitte,

kuidas on sellega seotud ainevahetus, kuidas tekib piimhape ja mida teha, et sellest lahti saada jne,» kirjeldas Kotkas. Peale selle pidid õpilased vastama, millist toitu süüa siis, kui tegeletakse näiteks kehvustreeninguga.

Neiu sõnul ei peaks õpetaja olema kinni õpikus, sest tänapäeval on olemas väga palju muid vahendeid. «Mina koostan oma õppematerjalid ise. Mul on küll ka üks õpik, aga enamasti lähenen ikka nii, et otsin ise juurde ja püüan teemasid eluliste probleemide ja näidetega rikastada.» Kotkase sõnul ei ole õpetaja tänapäeval enam nii suur autoriteet, kes peab vaid loengud, vaid pigem on ta abistaja rollis. «Tänapäeva õpetaja peab olema väga paindlik,» lisas ta.

POSITIVISTLIK ÕPETAMISSTIIL

Kotkas ütles, et teda häirib, kuidas paljud õpetajad esitlevad kooliõpikutes esitatut puhta tõena. «Õpikutes on sisukas tekst, mida ilmestavad ilusad pildid ja joonised, aga selleks ajaks, kui need kooli jõuavad, on see teave tihti juba aegunud. Õpilastele tuleks anda võimalus kahelda selles, mida nad õpivad. Anda võimalus küsida küsimusi ja mõelda n-ö kastist välja.»

Loodusteadustes on küsimuste küsimine üks olulisemaid oskusi, sest kui õpilane ei küsi, ei täida senine õpetamisviis ka oma ülesannet. «Kui esitleme õpilastele puhast tõde, on tegemist positivistliku õpetamisviisiga. Teadus on ju tegelikult äärmiselt lai ja pidevas arengus. Hoolimata sellest, et seadused on seadused, siis teooriad ja mudelid on alati kellegi tõlgendus mingist nähtusest.»

Noored peaksid olema võimelised aru saama ka sellest, miks mõni teooria praeguses olukorras enam ei kehti ja kuidas tuleks leida uus suund probleemi lahendamiseks.

Peale selle arvasid uuringus osalenud teadlased, et koolides selgitatakse liiga vähe teaduse olemust. Vastajad ütlesid ka, et loodusteaduslik haridus ei tekitaks õpilastes piisavalt huvi, et seda edasi õppida ning teiste ainete seostamisele pannakse vähe rõhku.

Kotkase arvates ei piisa aga ainult sellest, et koolitundides tehtaks rohkem katseid. «Teadus ei ole ainult katsete tegemine. Muidugi saab sellega tundi ilmestada, aga palju olulisem on laiemat pilti näha. Kui tahame, et õpilased saaksid teadusest paremini aru ja ka huvituksid sellest, siis peavad nad mõistma, et teadus ei ole ainult katsete tegemine, sellele eelneb väga tugev teaduskirjandusega töötamine.»

PEDAGOOGIKA VS. AINE

Doktorandi sõnul liigub nüüdise aja loodusharidus aina enam pedagoogika poole ehk õpetamise kunst on aineksest olulisemaks saanud. «Aine metoodilisele poolele keskendatakse palju, aga nii minu kui ka mu kolleegide arvates ei saa nii, et aine sisu jääb tagaplaanile. Õppeainet esitletakse ju läbi sisu ja õpetamise puhul peaksid pedagoogika ja aine käsikäes toimima.»

Kotkase sõnul on ka ülikoolis toimunud muutused, mis ei ole loodusteaduste õpetajaks õppimist kergemaks teinud. «Seoses majandusreformidega on pandud väga erinevate valdkondade õpetajad seminaridesse kokku ja see

TORMI KOTKAS

tähendab, et ei saa keskenduda millelegi spetsiifilisele, vaid kõike tuleb laiemalt vaadata.» Ta tõdeb, et laiem pilt on mingil määral hea, kuid sealsamas takistab see iga eriala õpetaja arengut.

Doktorantuuris uurib Kotkas edasi aga seda, kuidas suurendada õpilaste teadlikkust loodushariduslikust karjäärast ja kuidas üldiselt arendada loodusteaduste kaudu neid oskusi, mida peetakse tööturul vajalikuks.

«Minu doktoritöö uurib loodusteaduslike karjäärilaste õppematerjalide loomimise mõju loodusteaduste tundides. Loodame, et kui loomimise koolitundidesse tegelikke probleeme, millega loodusteadustega seotud elukutsed kokku puutuvad, aitab see õpilastel näha, kui oluline on loodusteadusi õppida.»

Kotkas usub, et tegelike probleemülesannete lahendamisel arenevad õpilastes ka üldised tööjõuturul vajaminevad oskused, nagu suhtlemine, probleemi lahendamine, koostöö, analüüs, põhjendamine ja põhjendatud otsuste tegemine. UT

VÖIMSAD LOOMATOPISED ANNAVAD VÖIMALUSE OHUTULT OMA HIRMUDELE SILMA VAADATA.

Rännak ajas tagasi

AVASTA

Mäletan, et olin vist viieaastane – nagu praegu meie pere noorim tütar –, kui Tartus käies nägin esimest korda loodusmuuseumis kaelkirjakut. Selle pika kaelaga looma ammulisui vaatamine tegi toona mu enda pisikese kaela kangeks. Kustumatu mulje jättis mulle ka Punamütsikese loost tuttava hundi jõhkrate silmadega kohtumine.

KADI KÜNNAPUU

TÜ eripedagoogika eriala vilistlane

Kas tõesti ei ole siis siin päikese all midagi uut? Kaugel sellest! Tuleb tunnistada, et meid ootab ees uudne, nüüdisaegsete lahendustega interaktiivne õpikeskkond. Olen kindel, et meie lastele jääb sellest sündmusterohkkest käigust oluliselt rohkem meelde kui minule omal ajal.

On pühapäev ja samal ajal meie muuseumikülastusega toimub Vane-muise väikses majas «Nukitsamehe» etendus. Parkimiskohta leida on võimatu. Otsustame, et jätame meie pere parima parkija autole kohta leidma ja läheme lastega sisse.

Juba enne sisenemist saab loodusmuuseumi maja minu plusspunktid liikumispuudega inimestele rajatud juurdepääsu eest. Avaras fuajees üleriideid üsna tühja riidehoidu andes turgatab mulle pähe, et oleme ilmselt

ainsad, kes romantilisel sõbrapäeval lastega muuseumi lähedavad.

See osutub alusetuks kahtluseks, sest lastega ja lasteta, noori ja vanu peresid muudkui lisandub. Peagi on saal rahvast täis ja oma pereliikmetega ühte sammu käimine läheb järjest keerulisemaks.

KLAASI ABIL SILM PEAL

Märkan, et saali klaaspinnad annavad võimaluse lähedalt vaadelda nii väljapandud esemeid kui ka vaatlejaid endid – hea võimalus lastel silma peal hoida. Näen muuseumisaalis sõbrapäevale kohast romantikat. Näiteks loeb vanem paar teineteisele eksponaatide kohta tekste. Veidi eemal käsikäes särasilmil sätendavaid mineraale uuriv noorpaar valiks nagu endile kihlasõrmust.

Märkan silmanurgast noort peret: uniste silmadega naeratav ema saab oma kaasalt silmapilgutuse, samal hetkel rebivad kaks väikest poissi isa kättest: «Tule ruttu, nii äge, seal on »

LASTELE MEELDIB ARVUTITES INTERAKTIIVSEID ÜLESANDEID LAHENDADA.

SILMAILU PAKUVAD KA LINNUD.

» üks koobas!» Lasen minagi end vooluga kaasa tõmmata ja leian end vahvast hämarast koopast. Põrandal vees on suure vana vee-eluka luud, äkki ärkab see meie silme all ellu ja vonkleb justkui kummitus tühjusesse.

Väikeste lastega muuseumis käijad teavad üldiselt, et korraga on raske hästi teha kahte asja: nautida väljapanekut ning samal ajal lapsi jälgida. Mingil hetkel teen otsuse loobuda nii pere ühise liikumise süsteemsuse nõudmisest kui ka lastele järele tuiskamisest ja keskendun eksponaatidele. Imetlen kauneid kalu, loomi, linde.

Ei tundu ka põhjust muretse- da, et lapsed ära eksiksid. Ikka ja jälle ristuvad mu teed mõne pereliikmega ja on haruldane võimalus jälgida, kuidas suur vend õpetab väikesele õekesele, kuidas seen on ehitatud, või kuidas mu kallim meie pesamunale kohutavate kihvadega pealuusid näitab.

«Oh, ma nägin mao topist! Tule vaata, mis loom see on, keda

ta sööma hakkab!?» – «Ei, ma ei saa, siin on üks elus madu, tule siia!» Rõõmustan siiralt, nähes oma lapsi nii elavalt ja põnevil nägudega üksteist kutsumas. Näib, et lapsi paelub võrdselt loodusega inimese loodu – neile meeldib arvutites interaktiivsed ülesanded lahendada ja näiteks inimese eellase nägu kokku panna.

VAATA HIRMULE SILMA

Siiski on midagi, mis tõmbab lapsi ikka ja jälle elavnurka, kus on roninastik, tarantlid ja roheleeguan. Ei liigu nad oma klaasist korteris oluliselt rohkem kui elutud eksponaadid, ometi näitavad arvukad sõrmejäljed nende aknal, et siin on lapsed nendega vahvaid vestlusi pidanud.

Tehnikahuvilistele poistele on teine tõmbenumber mikroskoop ja putukaid täis tuba. «Milline sulle kõige rohkem meeldib?» küsin meie nooremalt pojalt, unustades, et ta on ennast ületamas, uurides klaasi taga turvalises

kauguses olevaid põrnikaid, raagritsikaid ja ämblikke.

«Nalja teed?» vaatab ta mulle umbusklikult otsa. Veidi aja pärast aga kutsub ta mind naerdes: «Tule vaata, mis sa arvad, kas see on taim või loom?» Tegemist on tõesti esmapilgul millegi vahepealsega. Pildi kõrvalt loeb poiss valjult, et tegemist on lehtritsikaga.

Rõõme ja põnevust ning uusi avastusi jagub paariks tunniks. Kui lastele hakkavad meenuma hommikused lubadused kohvikukülastusest, tõmbame otsad kokku. Lõpetuseks teeme ainulaadse perepildi soojuskaamera peegeldusest. Mõtlen autos, miks teised pereliikmed olid kenasti näost laigulised, aga minu näo asemel on vaid helendav ovaal. Kallim muigab, et põhjus võib peituda mu valgust peegeldavas puudris, aga lapsed ei ole siiski nõus tagasi pöörduma ja issi teooriat kontrollima. Otsustame ühiselt, et tuleme kunagi täis kõhuga tagasi ja uurime taas looduse saladusi.

Armastus Aafrika äärel

REISIKIRI

Pärast vahetussemestrit Johannesburgi ülikoolis (UJ), Lõuna-Aafrika vabariigis arvan, et saan kõigega hakkama. UJ-is on kasutusel müstiline NQF-i ainepunktisüsteem, seal ei möödu ükski päev streigita ning viisa saamiseks pidin Helsingisse minema.

INGRID ANNILO

3. aasta inglise keele ja kirjanduse tudeng

Katsumusi oli palju, kuid mitte midagi ületamatut. Lõuna-Aafrika õpetaski mulle *a luta continua* ehk võitlus jätkub. Lähedastele enda plaanidest rääkides oli esimene küsimus alati «Aga MIKS?».

Kui olin juba mitu kuud LAV-is olnud, siis ühel pühapäevaõhtul tuli meie vahetusüliõpilaste rühmas teemaks põhjus, miks me selle riigi enda sihtkohaks valisime. Väga kentsakas oli avastada, et kõik tahtsid lihtsalt kodust väga kaugele saada. Sellegipoolest oli LAV-il ja meil kõigil omamoodi seos: eestlased on Kaplinnas kaua elanud, Hollandi kolooniast kasvasid välja afrikandrid, prantslased põgenesid sinna ning ameeriklased

«FEES MUST FALL» MASSIMEELEVALDUS PRETORIAS.

» tahtsid näha mandrit, kust nende esivanemad vastu nende tahtmist Ameerikasse viidi.

TÖMME «KODU» POOLE

Kui meie mõttes oli LAV algset tõesti Aafrika (või maailma) äär, siis nüüd arvan, et LAV on ka paljude asjade alguskoht. Hiljem Maropengi ja Sterkfonteini koo-paid külastades ja *homo naledi*'le otsa vaadates tundsin vist kõik, et tegelikult tõmbas miski meid lihtsalt «koju», nagu paljud arheoloogilised vaatamisväärsused seda rõhutasid.

Semester kestis juuli teisest nädalast novembri keskpaigani. Kokkuvõttes olid loengud palju huvitavamad tänu sellele, et kõik oli mulle nii uus. Loomulikult arutati Kongo demokraatliku rahvavabariigi sisekonflikti rohkem kui Ukrainas toimuvat ning igas aines kerkis teemaks alati apartheid (*rassisegregatsiooni poliitika 1948.–1994. aastal – toim*), mida Eestis nii palju ei käsitleta.

Õppetöö maht oli oluliselt

suurem kui Eestis. Mina läksin LAV-i ISEP-i kaudu ja meie koordinaator hoiatas, et «A-d» on väga raske saada. Professorid nõudsid väga täpseid vastuseid ning minu poliitikaainetes oli kontrolltöö kahe essee vormis, eksamil kasvas see arv neljani. Eksamiteks õppimist raskendas asjaolu, et oktoobris alanud üliõpilaste meeleavaldused käisid ikka veel, ja eksamid lükati paljudes ülikoolides nädala võrra edasi.

ERINEVAD VAATED

UJ oli enne Rand Afrikaans University ehk afrikaanikeelne ülikool, mille tulemusena on sinna allesjäänud valgete professorite ja tänapäeval valdavalt mustade üliõpilaste vaated täiesti erinevad. Esimeses rahvusvahelise julgeoleku loengus lasi afrikandrist õppejõud Billy Joeli laulu ja rüskas seejärel üliõpilaste peale, kui nad ütlesid, et nad ei tea seda meest.

Fakt on see, et eri rassist inimesed näevad oma riiki erinevalt. LAV-i jaoks oli apartheid

väga raske õppetund. Kui 20. sajandil ütles režim, et on «meie» ja «nemad», siis 21. sajandil rõhutatakse, et tähtsaim on *ubuntu*: «ma olen, mis ma olen, tänu meile». Riik on tohutult mitmekesine ja nüüd rõhutatakse seda eriti. Näiteks on seal üksteist ametlikku keelt ning kolm ametlikku pealinna.

Kui Lesotho piiri ääres istuvad ahvid tee ääres, siis Kaplinna lähedal saab Aafrika pingviinidega sõbruneda. Loengus oli inimesi igast Aafrika otsast, nende hulgas inimesed, kes tulid kooli Porsche'ga, ja need, kes puudusid, sest pidid raha teenima. On inimesi, kes igatsevad apartheid, ja on inimesi, kes tahavad selliste inimeste tõttu igaveseks lahkuda.

Kohalikele sõpradele mõeldes meenub Juku-Kalle Raidi ütlus armeenlaste kohta, et väga

LÕUNA-AAAFRIKA VABARIIGIS VÄLJENDAVALD INIMESED JULGELT OMA ARVAMUST.

raske on leida noort, kes oma tulevikku oma riigiga siduda tahaks. Ütleksin sama LAV-i noorte kohta. Kui sisserändajad näevad selles riigis mustmiljonit võimalust, siis kohalikud noored arvavad, et nende kodumaa jääb neile väikseks. Vajadus häält teha ja end kehtestada väljendub väga hästi kõikides meeleavaldustes,

kavatseb jälle sel aastal tõsta õppetasusid. Riigis, kus paljud noored peavad ülikooli pooleli jätma õppemaksukoorma tõttu, on nende käitumine iseenesest mõistetav.

Kaplinnast alanud Rhodes Must Fall kujunes Fees Must Fall liikumiseks ning oli õige aeg olla väga tänulik selle eest,

RAHVAMASSI TAGA AVANES VEIDER VAATEPILT: PAREMALT TOODI LÖKKELE SINISEID WC-SID JUURDE, VASAKUL HÜPATI JA HÕISATI.

mida nägema juhtusin.

Kõndisin ühel päeval kauris Braamfonteini linnaosas ja sattusin Witwatersrandi ülikooli linnakule, kus üliõpilased panid esimest korda linnaku kinni. Küssisin, mis põhjusel. Mulle vastati väga viisakalt, et (riiklik) ülikool

et vahetusüliõpilasena oli mulle tagatud tasuta õpe ja elukoht. Kui president Zuma Pretorias lühikesele üliõpilastele mõeldud pöördumisele hiljaks jäi, pandi mitu suurt lõket põlema ja politseid pilluti kividega. Rahvamassi tagant avanes veider vaatepilt,

kus paremalt töid osad lõkkele siniseid WC-sid juurde, kuid vasakul pool teed hüppasid ja hõiskasid teised. Mitu kohalikku sõpra ütles, et see on ainus riik maailmas, kus inimesed meeleavaldusel laulavad ja tantsivad. Meie taksojuht Kenny väitis küll alati, et «you see, South African people, we are lazy». Kui mitte laiskust, siis ebatõhusust kohtasin peaaegu iga päev. Näiteks juba enne sinna sõitmist ei saanud ma pooltele e-kirjadele vastust. Bussisüsteem toimus enamiku ajast kõik-on-üllatuspõhimõttel ja rahvahetuseks oli vaja passi.

OOTAMATUSED

Üks suuremaid üllatusi oli kindlasti *loadshedding*, mis kujutab endast umbes kolmetunnist elektrikatkestust mõnel öhtul kuus, kui üleriigiline energiafirma Eskom tõmbab voolu välja, et teisele linnajaole jätkuks piisavalt elektrit. Õnneks kogesin seda omal nahal vaid neli korda, kuid mu sõber oli esimest korda kinos, kui see temaga juhtus. Kui saal järsku kottpimedaks muutus, arvas ta, et maailmalõpp on käes.

Kõige rohkem jään igatsema LAV-i inimesi. Kuigi õppejõud olid ranged, olid nad sõbralikud ja suutsid alati loengus arutelu käivitada. Isegi kusagil järjekorras seistes või teatri vaheajal kohtub seal inimestega, kellest saavad ruttu head sõbrad.

Ma ei taha küll Karen Blixenit solvata, aga minu jaoks on küll Lõuna-Aafrika vabariik Aafrika ots ja äär ning algus ka.

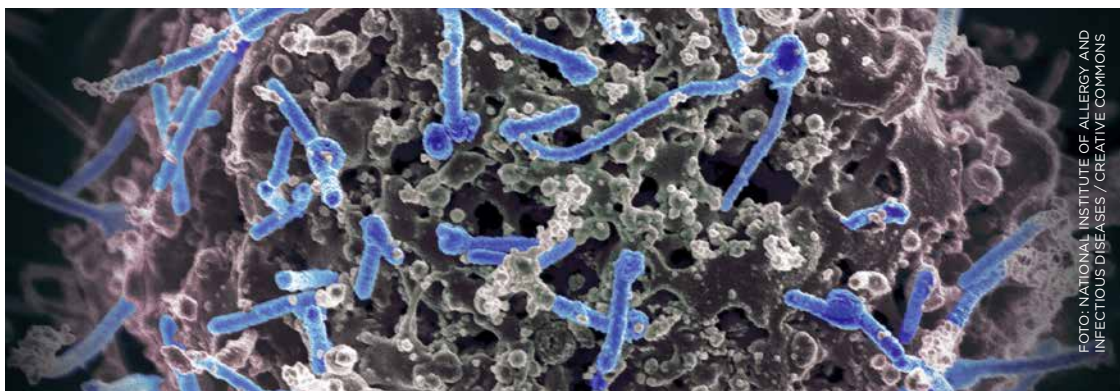

FOTO: NATIONAL INSTITUTE OF ALLERGY AND INFECTIOUS DISEASES / CREATIVE COMMONS

Teaduspõhine Eesti – sõnas ja tegelikkuses

Oleme Eesti vabariigi 98. aastapäeval jõudnud olukorda, kus kõikjal paistab mure, kas me sellist Eestit tahtsimegi. See, mis meid siia on toonud, ei vii enam edasi. Samas on tõsi, et nii hästi kui praegu pole eestlased kunagi varem elanud, maailm pole kunagi nii kergelt koju kätte tulnud ega vaid hiirekliki kaugusel olnud.

FOTO: ANDRES TENNIS

IRJA LUTSAR

Meditsiinilise mikrobioloogia professor

Meil endil tuleb otsustada, kas edasine sõltub pelgalt jõust ehk Eesti riigi sõjalisest võimekusest või pigem meie ajudest. Ei tohi unustada, et Eesti on kaks korda vabaks saanud tänu oskuslikele, haritud ja tarkadele läbirääkijatele, mitte edukale sõjategevusele. Eestlased on alati teadnud, et väikeriiki aitab mõistus, aga mitte jõud. Kui palju teaduspõhisust ja

mõistuspärasust me näeme oma igapäevaelus, on aga sageli küsitav.

Hea haridus peaks tähendama teadus- ja teadmispõhist riiki. Avagem aga televiisor kõige magusamal vaatamisajal: näeme ekraanil pigem ennustajaid, nõidasid, selgeltnägijaid või alternatiivravi esindajaid, mitte aga teaduspõhisust või tippteadlast. Pole siis ka ime, et Eesti inimesed usuvad ravivõtetusse, mille toimet pole keegi kunagi tõestanud, ja suhtuvad kahtlevalt vaktsiinidesse, mis on nii uuringutes kui ka praktikas osutunud väga tõhusaks vahendiks haiguste vähendamisel ja hävitamisel. Mis või kus asjad viltu läksid? Kas on järjest paremaks muutunud elu ja meditsiini ise loonud olukorra, kus inimeste ootused ületavad olemasolevaid võimalusi?

Ühiskond ootab teadlastelt, et

need oskaksid ette näha, kuidas üks või teine protsess tulevikus kulgeb, selgeltnägijatele see ju probleem pole. Ennustamine, moodsa sõnaga modelleerimine, on tänamatu töö nii siis, kui see põhineb pelgalt kohvipaksu pealt lugemisel, kui ka siis, kui selle alus on teaduslikud avastused. Veel praegu heidetakse teadlastele ette, miks viimane gripipandeemia polnud nii laiaulatuslik ja vapustav, kui esialgsed mudelid näitasid. Kas see on siis tõesti õnnetus? Kas see räägib teaduspõhisusele vastu? Kindlasti mitte. Samas aga viitab see asjaolule, et arstiteadus on täiuslikkusest kaugel ja ruumi paranemiseks jätkub.

Eestis on järjekordse reformi tulemusel võetud suund rahastada rahvusvahelise mõõtmega tipp-teadust ja tippteadlast. Aga kas nn mittetipp-teadus ja kodumaiste

probleemide lahendamine ei pea olema teaduspõhine ega saama raha? Kui tipp-teaduse rahastajaid on maailmas palju, siis kohalike murede lahendamisel on riik sageli ükski. Kas tipu poole tungimisel oleme ära unustanud, et ükski tipp ei seisa püsti ilma aluseta, samas kui alus püsib püsti ka ilma tiputa? Ma ei usu, et suurriikide saadikud juhiksid tähelepanu asjaolule, miks eestlased pole Nobeli preemiat saanud või Kuule lennanud, samas kui Eesti võimetus tulla toime HIV-nakkusega häirib lisaks meile endile rahvusvahelist kogukonda ja mõjutab nii Eesti majandust kui ka mainet. Tuleb arutada, kas pelgalt tipp-teadusele panustamine tagab Eesti teadlaskonna vajaliku järelkasvu.

Teadlane peaks oma teadustöös olema vaba, samas aga ühiskonna huve teenima. Ühiskond eeldab, et teadlane mõtleb välja probleemi ja otsib siis sellele ise lahenduse. Kas see ei tundu kummaline? Teadusest ja teadlastest oleks rohkem kasu, kui probleemi esitaks ühiskond ja lahendus jääks teadlaste leida. Teaduseski on moevoolum, mille esilekerkimist ja kulgu on sageli raske seletada. Teadlase valik on, kas minna moevooluga kaasa või jääda oma ideedele kindlaks. Meditsiinis võib tuua rohkelt näiteid, kus mingid suunad, meetodid või uskumised esile kerkivad, ning kui kiiret edu ei tule, siis need hääbuvad, et mõne aja pärast veidi uuendatud kujul ja uue põlvkonna teadlastele ennast jälle ilmutada.

Mikrobioloogina tahaksin mängida mõttega, kuidas tänapäeva keerulises inimmaailmas tegutseksid mikroorganismid, kui neile anda nii teadlaste kui ka rahastajate roll. On ju mikroorganismid

midel miljardite aastate pikkune kogemus, kuidas keerulistes ja ebasoodsates tingimustes ellu jääda. Mikroobid teaduse administraatoritena väldiksid kindlasti pidevat muutmist ja uutmist, välja arvatud olukordades, kus see on hädavajalik. Mikroobid teavad, et pidevad muutused nõuavad palju energiat ja energiat tuleb säilitada olulisemaks, näiteks liigi säilimiseks.

Teadlastena ei tormaks mikroobid asjatusse ja mõtetusse võitlusesse, vaid sattudes ebasoodsatesse tingimustesse, viiksid nad oma ainevahetuse ja tegutsemise madalaimale tasemele ja jääksid rahulikult paremaid aegu ootama. Kunagi tulevad need paremad ajad ikka, aga ennekõike tuleb ennast ja oma liiki säilitada. Mikroobid teaksid ka, et edule viib koostöö, mitte üksteise hävitamine. Nii gripiviirus kui ka stafülokokk teavad, et kumbki poleks inimese kahjustamisel ja

mikroobid, need mittehinnatud olendid, kes on muteerunud ja keda tundlikud organismid on kogu aeg maha surunud. Lõpuks määrab liigi säilimise mitte edukate väljapaistvus, vaid vähemuse surkondade vastupidavus. Ehk on meil inimestena midagi mikroobide kogemustest kõrvade vahele panna. Mikroobidel pole küll ei kõrvu ega ka midagi nende vahel, ometigi on nad miljardeid aastaid hakkama saanud.

Kas siis sellist Eestit me tahtsimegi? Olen sageli mõelnud, kuidas sellele küsimusele vastaks minu vanaisa, kes 98 aastat tagasi noore mehena Vabadussõjas võitles. Oma vanaisa pole ma kunagi näinud. Tema elutee, nii nagu paljude minu põlvkonna laste vanaisade-vanaemade elutee, katkes või katkestati 1942. aastal kusagil Venemaal. Usun, et minu vanaisa oleks praeguse Eesti vabariigiga suures plaanis rahul

EHK ON MEIL MIDAGI MIKROOBIDE KOGEMUSEST KÕRVADE VAHELE PANNA? NEIL POLE KÜLL EI KÕRVU EGA MIDAGI NENDE VAHEL, OMETI ON NAD MILJARDEID AASTAID HAKKAMA SAANUD.

iseenda elu parandamisel üksinda nii edukas, kui nad on seda koostöös, kasutades ära teineteise tugevusi ja ületades nõrkusi.

Rahastajatena ei panustaks mikroobid kunagi mõnele üksikule menukale ideele või hetke superstaarile. Mikroobid teavad, et kuigi enamusasurkonnad paistavad tugevamad ja elujõulisemad, on need olukorra halvenedes või rasketes tingimustes kergemini haavatavamad. Nii näiteks juhtub antibiootikumtundlike bakteritega. Ellu jäävad antibiootikumresistentsed

olnud. Samas oleks ta aga öelnud, et mitte rahulolu, vaid konstruktiivne rahulolematumus on see, mis viib edasi, ja ta oleks ilmselt meile kõigile just seda soovitud.

Mina omalt poolt soovin kõigile rohkem teadmistejanu ja teaduspõhist Eestit, julgust olla erinev, oskust näha suurt pilti ja mitte takerduda pisiasjadesse. Ilusat Eesti vabariigi 98. aastapäeva!

*Tegu on Eesti vabariigi 98. aastapäeva kontsertaktuse kõne lühendatud versiooniga. Loe täispikka teksti www.ajakiri.ut.ee.

Õppimine paneb silmad särama ja mõtte liikuma

Eesti elukestva õppe strateegia 2020 seab üldesmärgiks luua kõigile Eesti inimestele nende vajadustele ja võimetele vastavad õpivõimalused kogu elukaare jooksul, et tagada neile isiksusena väärika eneseteostuse võimalused ühiskonnas, töö- ja pereelus.

FOTO: ANDRES TENNUS

TIIA RISTOLAINEN

Elukestva õppe keskuse juhataja

Õppimisest peab saama eluviis. Ka ülikool annab oma panuse selle saavutamiseks. Oleme ju Tartu ülikooli arengukavas 2015.–2020. aastaks seadnud ambitsioonika eesmärgi: kasvada elukestva õppe ülikooliks, sh pakkuda paindlikke õppimisvõimalusi eri sihtrühmadele nii taseme- kui ka täiendusõppes.

Tänase seisuga saab öelda, et täiendusõppesse panustavad kõik valdkonnad, peale selle mitmed asutused ja tugiuksused. Täiendusõppest on saanud ülikooli õppegevuse lahutamatu osa. 2015. aastal toimus Tartu ülikoolis täiendusõppena 1752 kursust 37 160 õppijaga. Õppijate arv kasvas võrreldes möödunud aastaga 14,5% ja koolituste arv 7,3%. See on ülikoolisisesest ja -välisest koostöö tulemus. Nii suurt õppijate hulka ei ole ülikooli täiendusõppes varem

olnud. See on ülikoolisisesest ja -välisest koostöö tulemus.

E-täiendusõppe populaarsus on aasta-aastalt kasvanud. Möödunud aastal osales veebipõhisel 342 või kaugkoolituskursusel 9525 õppijat – see on ligi 26% täiendusõppijatest. Osalejate arvu kasvu üks põhjuseid on vaba juurdepääsuga e-kursused ehk MOOC-id, mida ülikool pakub tasuta. Kaheksal ülikooli vaba juurdepääsuga e-kursusel oli möödunud aastal 3111 õppijat.

PAINDLIKUD E-ÕPPE VÕIMALUSED

Suurt rõõmu valmistab arvutiteaduse instituudi lektori Eno Tõnisoni eestvedamisel välja töötatud ja korraldatud esimene eestikeelne MOOC «Programmeerimisest maalähedaselt», mis üllatas teistkordsel toimumisel suurima osalejate arvuga – 1534 õppijat. Kursuse läbis 65,8% osalenutest, mis on MOOC-i kohta ülihea tulemus. Ülikooli esimest ingliskeelset MOOC-i «Estimation of Measurement Uncertainty in Chemical Analyses», mis töötati välja keemia instituudi professor Ivo Leito eestvedamisel, tunnustati Eesti e-Ülikooli konsortsiumi aasta parima e-kursuse tiitli ja stipendiumiga.

Miks on MOOC-id olulised? Paljud maailma mainekad ülikoolid loovad ja pakuvad neid. Soovime olla avatud rahvusvahelisele õppijaskonnale ning tutvustada kvaliteetsete MOOC-ide kaudu ingliskeelseid tasemeõppe õppekavasid. Vähem oluline ei ole ka ühiskonnas teenimine. Tahame lähiajal pakkuda õpilastele MOOC-e, et tutvustada ülikooli õppimisvõimalusi.

Tööandjad on paindlikest e-õppe võimalustest väga huvitatud. See võimaldab täiendusõppe kulusid optimeerida ning töötajate aega säästa. Kui varem panustasime tellija soovil auditoorsete täiendusõppeprogrammide loomisesse, siis nüüd töötame välja ka e-kursusi n-ö rätsepaülikonnana.

TÄIENDUSÕPPE BRÄNDID

Tartu ülikooli tuntumad täiendusõppe brändid on teaduskool, suveülikool, talveülikool, väärikate ülikool ja rahvusvaheline suveülikool. Erinevatele sihtrühmadele suunatud tegevusi on palju just kolledžites. Narva kolledžis tegutsesid möödunud aastal lisaks väärikate ülikoolile ka lasteülikool, eelkolledž, põhikooli ja gümnaasiumi õpetajate

didaktikakool, eesti kirjanduse klubi, koolieelsete lasteasutuste õpetajate didaktikakool, uurimistöde juhendajate seminar ja lastevanemate akadeemia. Pärnu kolledžis tegutsesid väärikate ülikool, ettevõtluskool ja Noorte teaduskeskus. Viljandi kultuuriaakadeemias töötab avalike loengute vormis Omakultuuriakadeemia.

Väärikate ülikoolist on saanud tänase seisuga suur piirkondlik ülikool, mille raames pakutakse väärikas eas õppijatele elukestva õppe võimalusi ja toetatakse seeläbi nende toimetulekut. 2015. aastal tegutses väärikate ülikool enam kui 3500 osalejaga. Lisaks eestikeelsetele loengutele toimub Tallinnas ja Narvas loenguprogramm ka venekeelsele kuulajaskonnale.

KOOLITUSED ASUTUSTELE

Ülikooli täiendusõppe sihtrühmadest on suurim haridustöötajate oma, moodustades hinnanguliselt ligi 40% õppijatest; meditsiinitöötajate osakaal on ligi 8% ja juristide oma umbes 4%. Möödunud aastal tellis ülikoolilt koolitusi üle 90 haridusasutuse nii Eestist kui väljastpoolt. Täiendusõppe-

programme tellisid ka mitmed ministereeriumid, meditsiini- ja sotsiaalasutused, ettevõtted jt. Praegune koolitusturu seis näitab, et enam ei ole menud enn avatud registreerimisega kur-

VÄÄRIKATE ÜLIKOOLIST ON SAANUD TÄNASE SEISUGA SUUR PIIRKONDLIK ÜLIKOOL, MILLE RAAMES PAKUTAKSE VÄÄRIKAS EAS ÕPPIJATELE ELUKESTVA ÕPPE VÕIMALUSI.

sused, mida pakutakse kõigile. Parimad täiendusõppeprogrammid sünnivad just ülikooli ja asutuse koostöös lähtuvalt tellija vajadustest.

TÄIENDUSÕPPE VÄLJAKUTSED

Eesti elukestva õppe strateegias 2020 tuuakse ühe prioriteedina välja muutused õpikäsituses. Selleks, et muutused toimuksid, tuleb tähelepanu pöörata õppijakeskusele, üldpädevuste olulisusele, uute teadmiste sidumisele olemasolevatega ning nende loimimisele aine- ja eluvaldkondadega, õppima õppimisele, probleemide lahendusoskusele, meeskonnatööle jne. Nii selle ülesande täitmisel kui ka õpetajate, õppejõudude ja haridusasutuste juhtide arendamisel nähakse ülikoolil vastutus-

rikast rolli – ülikool peaks olema uuenduslike arendustegevuste eestvedaja ning koostöösuhete looja ja hoidja.

Väga oluline on koostöö ettevõtete ja avaliku sektori

organisatsioonidega. Peame veel rohkem tööd tegema, et mitte pakkuda seda, mis meil olemas on, vaid seda, mida ettevõtted ja asutused vajavad. Tuleb ühendada erinevaid võimalusi: uurin- guid, nõustamisi, auditoorset ja e-õpet.

Kindlasti jääb oluliseks tegevusvaldkonnaks taseme- ja täiendusõppe suurem loimimine, sh uute täiendusõppeprogrammide väljaarendamine tasemeõppe ainetest, paindlike võimaluste pakkumine, et oleks võimalik sihipärase õppimise tulemusena kraadini jõuda.

TÜ on hinnanguliselt suurim täiendusõppe pakkuja Eestis. Koolitusi pakutakse nii õpilastele, tudengitele, tööeas elanikkonnale kui ka vanematele ning seda erinevates vormides ja keeltes.

MIDA ARVATAKSE TÜ KOOLITUSTEST?

Meeldis, et sain end taas proovile panna ning avastada palju uut ja ka unustatud vana. Meeldis, et silm lõi särama ja mõte hakkas liikuma. Sellist kergest vaimustust pole enam ammu ükski koolitus tekitanud.

Õppija tagasiside koolitusele

TÜ võimalused on tavapärase koolitusfirmadega võrreldes täiesti erinev kategooria – tellija peab vaid oma soovides selguse leidma, ja ka selles pakutakse asjatundlikku abi. TÜ pakub rõõmsat üllatust oma paindlikkuse ning siira huviga kliendi vajaduste vastu.

Ühe tootmisettevõtte juhtkonna liige

Vandega ülikooli

ALMA MATER

VARJE SOOTAK
varje.sootak@ut.ee

Nii võib kokku võtta rektori vahetuse kombetalituse korra Tartu ülikooli, st Tartu akadeemia (*Academia Gustaviana* 1632–1665) põhikirja järgi. Mõõdunud aastal ilmus TÜ kirjastuselt «*Constitutiones Academiae Dorpatensis (Academiae Gustavianae)*». Tartu Akadeemia (*Academia Gustaviana*) põhikirja» teine, parandatud ja täiendatud väljaanne.

Tõlge on tehtud 1650. aastal kantsler Zacharias Klingiuse ajal valminud põhikirjast. Selle on ladina keelest tõlkinud TÜ professor Kristi Viiding ning koos temaga toimetanud lektor Marju Lepajõe ja kommenteerinud Tallinna ülikooli professor Peeter Järvelaid.

Kui samadelt teadlastelt 1997. aastal ilmunud esimeses väljaandes olid selgitavad märkused lisatud raamatu lõppu, siis teises on

Uus rektor saadeti rongkäigus eelkäija maja juurest punases sametmantlis koos skeptritega kirikusse, kust pärast vannet, kõnesid ja palveid mindi tema majja pidusöögile.

tõlge ja märkused seotud üheks lugemist hõlbustavaks tekstiks.

Rootsi riigi teise, Tartu ülikooli eeskujuks sai 1477. aastal asutatud Uppsala ülikool, mille privileegid väikeste kohandustega Tartusse üle kanti. Nii ülikooli asutamisürik, põhikirja kui ka Friedrich Meniuse «Jutustus Tartu ülikooli inauguratsioonist, mis toimus 15. oktoobril 1632» on ühed vähesed praeguseks eestindatud 17. sajandi ajastudokumendid.

ROOTSI TEINE ÜLIKOOL

Professor Kristi Viidingu sõnul avastas ta akadeemia põhikirja tükides, et kogu Eesti ala haridus- ja teadustava on kinni 17. sajandis. «Lugege praeguste õppeasutuste põhikirju, kodukordi, hea tava leppeid jm! See, mida peame vajalikuks oma järeltulijate õpetamisel kirjalikult eeskirjadele allutada ja millise struktuuriga, kordub sama mustri alusel tänini.»

Põhikirja avalikustas ülikooli inauguratsioonil Liivimaa kindralkuberner, ülikooli asutaja

ja kantsleri Johan Skytte poeg Jakob Skytte, kes oli küll üliõpilane, kuid valiti esimeseks rektoriks (*rector illustris*). Põhikirja järgi võis rektoriks valida ka kõrgest seisusest üliõpilasi või isikuid väljastpoolt ülikooli.

Tegelikult hakkas ülikooli juhtima prorektor professor Andreas Virginius. Jakob Skytte oli aga esimene, kes luges põhikirjast ette vande ja kinnitas selle mõlema pealeasetatud sõrmega.

Professor Peeter Järvelaid märgib väljaande saatesõnas, et põhikirja justkui koosneki mitmesugustest vannetest. «Kõik kuninga kaitse all olevad akadeemilised kodanikud olid üksteisega seotud vannetega /.../». Vande

andsid üliõpilane, dekaanid, professorid ja teised ametimehed.

Märkustest loeme, et kogu akadeemiline maailm toimus tänu vannete süsteemile. Et kõik kantslerist kuni üliõpilaseni said tegutseda üksnes pärast vande andmist, muutis akadeemilise maailma samas demokraatlikuks. Vandetekstid on ära toodud ka

ACADEMIA GUSTAVIANAS PIDID VANDE ANDMA NII ÕPPEJÕUD JA ÜLIÕPILASED KUI KA MITMED AMETIMEHED.

põhikirjas.

Põhikirja koosneb kahekümne kahest peatükist. Rektorit käsitletakse eraldi peatükis, kuid temaga seotu läbib pea igat peatükki.

Kokkuvõtlikult võib rektori kohta märkida, et selleks valiti suure konsistooriumi professor vastavalt teaduskondade ja istekohtade järjestusele: järjest ei tohtinud mitu rektorit olla ühe teaduskonna liikmed.

Kandidaadi võis esitada teaduskond, kus oli rohkem kui üks professor. Järjestuse järgi oli

alati pärast teoloogi rektoriks jurist, siis meedik ja siis filosoof. Rektor valiti iga semestri järel – mais ja novembris –, tema ametiaeg pikenes alles 19. sajandil.

TARTU ÜLIKOOLI 375. AASTAPÄEVALE PÜHENDATUD AJALOOSES ETENDUSES KIRJUTAS ÜLIKOOLI ASUTAMISÜRIKULE KUNINGAS GUSTAV II ADOLFINA ALLA VANEMUISE NÄITLEJA OTT SEPP.

LÜTZENIS PIDAS ROOTSI KUNINGAS KA OMA VIIMASE LAHINGU.

TÜ ASUTAMISÜRIKUT LOEB ETTE KUNINGANNA MARIA ELEONORA (LIINA TENNOSSAAR).

Kommenteerivad selgitavad, et akadeemiline süsteem oli aristokraatlik, mis eeldas, et rektoriks valitu peab ka käituma ja elama vastavalt oma seisusele. Kuna rektori amet nõudis suuri kulusi, siis vaesemaid professoreid võis sellest keeldumise puhul eesoodata ülikoolist lahkumine.

Ülikoolil oli akadeemiline vabadus valida professoreid, kuid valiku pidi kinnitama kantsler ja heaks kiitma kuningas. Alles pärast ametivannet kanti ta professorite nimekirja. Põhikirja mainib peale kohustuste ka karistusi. Kui professor näiteks loengu ära jättis, tuli tal ülikooli kassasse mõni taaler maksta.

Ülikooli juhtimine oli üles ehitatud kaasotsustamise põhimõtte- ➤

2007. AASTAL AVASID REKTOR ALAR KARIS JA LINNAPEA URMAS KRUUSE PEAHOONE TAGA ÜLIKOOLI ESIMESE ASUKOHA MÄLESTUSTÄHISE.

» Ie. Valimis- ja määramiskogudesse kaasati võimalikult palju ülikooli liikmeid, et tekiks tugevam ülikoolielus osalemise tunne.

Suur senat ehk suur konsistoorium (praegusel ajal nõukogu) koosnes kõigist professoreist, väike senat ehk väike konsistoorium mõnest tublimast professorist, kes kuulusid ka suurde senatisse. Senati liikmeks oldi surmani. Ka senati liige pidi vande andma.

Tartus võeti kasutusele Lääne-Euroopast pärit nelja teaduskonna süsteem. Kõik tudengid alustasid filosoofiateaduskonnast, mis võimaldas luua ühiskonnas tervikuna haritlaste vaimse ühtsuse. Nii liikus noor inimene vaimse pingutusega harjumiseks loogilist teed mööda. Kõpsemad juhatati edasi teoloogiat, meditsiini või õigusteadust õppima.

Ülikooli astumine algas isiklikust kohtumisest rektoriga. Rektor pidi jälgima, et ülikooli ei võetaks noori, kelle elukombed või hariduslik ettevalmistus ei vastanud ülikoolis õppimise tasemele. Seda hindamistööd tegi ta koos filosoofiateaduskonna dekaaniga.

Vande andis tudeng rektorile kui kuninga ja ülikooli esindajale. Ta pidi töötama, et täidab ülikoo-

lis kehtestatud korda, järgib põhikirja ning lahkub ülikoolist «heas läbisaamises rektoriga». Kui ta näiteks kinni peetakse või teda arestiga karistatakse, ei tohtinud ta põgeneda ega vedada majakraami ja oma asju linnast ära enne, kui polnud laenuandjatele võlg hüvitiseks ära maksnud.

NAUDING PÕHIKIRJAST

Viimane, üliõpilaste kommete peatükk, rõhutab jumalakartlikkust, õpingute pühendamist oma riigile ja Jumalale. Protestantliku ülikooli isikud toetusid oma tegevuses Jumalale – vandetekstid

TARTU ÜLIKOOLIS ON TÕLGITUD JA KOOS KOMMENTAARIDEGA VÄLJA ANTUD MITMEID OLULISI 17. SAJANDI TEKSTE.

lõppesid sõnadega «Selles aidaku mind Jumal».

Selles põhikirja-raamatus rulluvad lahti 17. sajandi põnev ajastu ja selle üksikasjad, mida aitavad selgitada ulatuslikud märkused. «Lugesin tõelise naudinguga Academia Gustaviana põhikirja. Milline mõtteselgus ja arusaam hariduse ning ülikooli institutsiooni olemusest!» kirju-

tas hiljuti lahkunud pastor Urmas Petti oma viimases kirjas kolleeg Marju Lepajõe.

Lepajõe märgib, et see dokument õpetab mõtteselgust, nagu ka Johan Skytte kõned ja kirjutised Academia Gustaviana algusaegast. «Sellepärast peaksidki need dokumendid kogu aeg käepärast olema – et oleks selgem, mille pärast Tartu ülikool üldse asutati, sest Skytte mõtted on praegu sama päevakohased kui tollal.»

Lepajõe lisab, et 1990. aastate lõpus andis ülikooli kirjastus välja terve rea 17. sajandi trükiseid koos tõlke ja märkustega, mis olid tollases Eestis unikumid. «Selles oli oluline osa kirjastuse tollasel direktoril Mart Oraval, kelle mõjus tõukejõud suunas Academia Gustaviana pärandit uurima. Tänapäevase väljaande sisu ja vormi on väga asjatundlikult lihvinud aga kirjastuse peatoimetaja Ivo Volt.»

Tartu ülikooli viimane, 2014. aastal vastu võetud põhikirja jõustus selle aasta 1. jaanuarist. Kristi Viiding peab praeguse põhikirja sõnastamisprotsessi puhul heaks erinevuseks 17. sajandi omast seda, et koostamisse kaasati palju

õppejõude ja üliõpilasi.

«Olen uhke, et meil on 21. sajandi algul emakeelne ülikooli põhikirja, mida ei pea eestlastele tõlkima; et eesti keeles on võimalik selliseid tekste koostada keele arengutaset ja kasutamisevaldkondi silmas pidades.» UT

KASUTATUD KIRJANDUS

» www.ajakiri.ut.ee

KAITSMISED

4. märtsil kell 16.15 kaitseb **TAUNO METSALU** informaatika erialal doktoritööd «Statistical Analysis of Multivariate Data in Bioinformatics» («Mitmemõõtmeliste andmete statistiline analüüs bioinformaatikas»). Kaitsmine toimub J. Liivi 2-405. Juhendaja prof Jaak Vilo, oponent dr Simon Anders (Soome molekulaarmeditsiini instituut, Soome).

14. märtsil kell 16.15 kaitseb **RIIVO TALVISTE** informaatika erialal doktoritööd «Applying Secure Multi-Party Computation in Practice» («Turvalise ühisarvutuse rakendamine»). Kaitsmine toimub J. Liivi 2-405. Juhendajad vanemteadur Sven Laur ja Dan Bogdanov (AS Cybernetica), oponentid prof Stefan Katzenbeisser (Dramstadti tehnikaülikool, Saksamaa) ja dots Kurt Rohloff (New Jersey tehnoloogia instituut, USA).

24. märtsil kell 15 kaitseb **JAY MONDAL** materjaliteaduse

erialal doktoritööd «Novel Corrosion Protective Nanostructured Composite Coatings» («Uudsed nanostruktureeritud korrosioonivastased komposiitkatted»). Kaitsmine toimub Ravila 14c-A106. Juhendaja prof Väino Sammelselg, oponentid prof Mário G. S. Ferreira (Aveiro ülikool, Portugal) ja dr Malle Krunk (TTÜ).

29. märtsil kell 10 kaitseb **GANESH BABU MANOHARAN** keemia erialal doktoritööd «Combining Chemical and Genetic Approaches for Photoluminescence Assays of Protein Kinases» («Keemiliste ja geneetiliste meetodite ühitamine proteiinkinaaside fotoluminesentsanalüüsiks»). Kaitsmine toimub Ravila 14a-1021. Juhendaja dr Asko Uri, oponent dr Ruslan Dmitriev (Corki ülikooli kolledž, Iirimaa).

29. märtsil kell 14.15 kaitseb **SIIRI PÄRKSON** eesti ja soome-ugri keeleteaduse erialal doktoritööd

«From Dialogue to Dialogue System: the Other-Initiated Repairs» («Dialogist dialoogsüsteemini: partneri algatatud parandused»). Kaitsmine toimub TÜ senati saalis. Juhendajad prof Renate Pajusalu ja prof. emer. Mare Koit, oponentid Anne Tamm (Kesk-Euroopa ülikool, Ungari) ja filoloogikanididaat Hille Pajupuu (Eesti keele instituut).

30. märtsil kell 14.15 kaitseb **LINDA LOTINA** meedia ja kommunikatsiooni erialal doktoritööd «Conceptualizing Engagement Modes: Understanding Museum-Audience Relationships in Latvian Museums» («Kaasamisviise kontseptualiseerides: mõtestades muuseumi-auditooriumi suhet Läti muuseumides»). Kaitsmine toimub TÜ ühiskonnateaduste instituudi nõukogus. Juhendajad prof Pille Pruulmann-Vengerfeldt ja Pille Runnel (Eesti rahva muuseum), oponent prof Dagny Stuedahl (Norra maaülikool, Norra).

TÜ SIHTASUTUSE STIPENDIUMID

EDITH REIMANI STIPENDIUM – 1 stipendium 1500 eurot. Stipendiumile on oodatud kandideerima kõigi Eesti avaloogilike ülikoolide magistritaseme naisüliõpilased, kelle sotsiaal- või humanitaarvaldkonnas tehtav teadustöö on seotud järgmistega: demokraatia, õigus, vabadus, õigusriiklus ja majanduslik õitseng. Taotluste esitamise tähtaeg on 1. aprill 2016.

KPMG STIPENDIUM – 1 stipendium 1300 eurot. Stipendiumile on oodatud kandideerima majandusteaduskonna bakalaureuse- ja magistritaseme üliõpilased, kellel on väga hea õppeedukus, aktiivne valmisolek kohtuda KPMG Baltics OÜ esindajatega. Taotluste esitamise tähtaeg on 1. aprill 2016.

PROFESSOR OLEVI KULLI MÄLESTUSSTIPENDIUM – 1

stipendium 1000 eurot. Stipendiumile on oodatud kandideerima kõikide Eesti avaloogilike ülikoolide taimede ökofüsioloogia, metsaökoloogia ja ökosüsteemide ökoloogia eriala põhiõppe viimase õppeaasta üliõpilased, magistrandid, doktorandid ja järel doktorantuuris õppivad noorteadlased. Stipendiumi eest on võimalik rahastada osalemist rahvusvahelistel teadusnõupidamistel ning

töötamist välismaa teadusasutuste juures. Taotluste esitamise tähtaeg on 1. aprill 2016.

NADIA WALTERI STIPENDIUM

– kuni kolm 2000 euro suurust stipendiumit. Taotleda saavad TÜ meditsiiniteaduste valdkonna (v.a sporditeaduste ja füsioteraapia) doktorandid ja noorteadlased, kelle uurimistöö teema on närvihaigused, eriti neurodegeneratiivsed haigused. Taotluste esitamise tähtaeg on 1. aprill 2016.

PEREKOND VON TSCHISHEVSKY MÄLESTUSFOND

– kuni viis 1000 euro suurust

stipendiumit. Stipendium on mõeldud TÜ Pärnu kolledži edukate üliõpilaste toetamiseks nende õppe- ja teadustöös nii Eesti kui ka teistes maailma ülikoolides. Stipendiumile saavad kandideerida TÜ Pärnu kolledži kõikide erialade Eesti kodakondsusega üliõpilased alates 3. semestrist. Taotluste esitamise tähtaeg on 1. aprill 2016.

HELGA JA ELMAR MINNUSE MÄLESTUSFONDI STIPENDIUM

– 1 stipendium 1000 eurot. Stipendiumi saaja peab olema TÜ üliõpilane, noor teadlane või õppejõud (vanus kuni 41 a).

TEATED

MÄRTSIS TÕ AULAS: 4. märtsil kell 19 algab Tartu ülikooli kammerkoori kevadootuse kontsert «*Semper sint in flore!* / Öitsegu igavestil!»; 13. märtsil kell 16 algab kontsert «Taevas kõlab tähti», esinevad C-Jam, E-studio noortekoor ja pianist Johan Randvere; 27. märtsil kell 12 algab vabadusvõitlejate päeva tähistamine; 29. märtsil kell 19 algab Eesti kontsert, klaveril Mihkel Poll; 30. märtsil kell 16.15 toimub isiksuse- ja sotsiaalpsühholoogia prof Anu Realo inauguratsiooniloeng.

TÜ PENSIONÄRIDE ÜHINGUS

VITAE: 7. märtsil kell 15 käsitööring; 15. märtsil kell 11 elulooring ja kell 13 lauluring; 17. märtsil kell 11 kirjandusklubi; 24. märtsil kell 15 keemikute klubi; 28. märtsil kell 15 põltsamaalaste klubi.

ÕPETATUD EESTI SELTSI ETTEKANDEKOOSOLEK:

16.

märtsil esineb Tõnu Viik ettekandega «Friedrich Georg Wilhelm Struve elu Tartus». ÕES-i koosolek toimub Lossi 3-406 algusega kell 16.15. Täpsem teave: www.ut.ee/ÕES.

3. märtsil kell 14.15 toimub Ema-keele seltsi «**NIMETEEMALINE KOOSOLEK**». Esinevad Marja Kallasmaa ettekandega «Teke, lähtekoht, põlvnemine ja Eesti külanimed», Peeter Päll ettekandega «Kohanimeramatust perekonnanimeramatuni» ja Annika Hussar ettekandega «Meie aia eesnimed». Koosolek toimub Ülikooli 18-139.

9. märtsil kell 8–20 toimub veebikeskkonnas **ASTRONOOMIA-VIKTORIIN «PULSAR»**. Viktoriinist oodatakse osa võtma 8.–12. klasside õpilasi ja ka kõiki teisi, kes soovivad oma astronoomia ja loodusteaduste võimekust

Muudel võrdsetel tingimustel on eelistatud Eesti traditsiooniliste üliõpilasorganisatsioonide liikmed. Stipendiumi saavad taotleda ka üliõpilasorganisatsioonid eesmärgiga osaleda akadeemilistel üritustel Rootsisis. Taotluste esitamise tähtaeg on 1. aprill 2016.

Elektroonilised taotlused stipendiumitele kandideerimiseks tuleb esitada hiljemalt 1. aprilliks 2016 Tartu ülikooli sihtasutusele.

Täpsem teave ja nõuded stipendiumite taotlemiseks: www.sihtasutus.ut.ee, tel 737 5852 või 56 571 221 (Katrin Pärn).

proovile panna. Viktoriinist osavõtt on tasuta. Täpsem teave: www.teaduskool.ut.ee/pulsar.

9. märtsil kell 18.15 algab **KALLE KASEMAA ETTEKANNE «KUI RELIGIOOSNE ON IRAANI ISLAMIVABARIIK?»**. Loeng toimub Ülikooli 16-109.

27. märtsil kell 12 algab TÜ aulas «**LANGENUD VABADUSVÕITLEJA PÄEVA XX AULA-KONVERENTS**». Konverents keskendub vabadusvõitleja Jüri Kukele, kes õppis ja töötas keemikuna TÜ-s 1958–1979. aastal ning kes hukkus Vologda tapivanglas 27. märtsil 1981. aastal. Kõik, kes on huvitatud Eesti lähimineküsimuste avalikustamata lehekülgedest ja põletavatest probleemidest tänapäeval, on oodatud konverentsile! Lisateave: Rein Vanja (rein.vanja@ut.ee või 583 39 401).

TUNNUSTAMISED

TÜ suure medali ja tänukirja pälvis meditsiiniteaduste valdkonna anestesioloogia ja intensiivravi kliiniku juhataja, anestesioloogia ja intensiivravi professor **JOEL STARKOPF**.

TÜ väikese medaliga tunnustati 50. sünnipäeval sotsiaalteaduste valdkonna õigusteaduskonna ase-direktorit, õiguse ajaloo professor **MARJU LUTS-SOOTAKIT** ja sotsiaalteaduste valdkonna psühholoogia instituudi õppekorralduse peaspetsialisti **ENE KARJAT** ning psühholoogia instituudi eksperimentaalpsühholoogia lektorit, programmijuht **MARIKA RAUKI**.

TÜ väikese medali ja tänukirja pälvis 40. tööaasta täitumisel loodusmuuseumi ja botaanikaiaia aednik **JAAN KOTTER**.

TÜ aumärgi ja tänukirjaga tunnustati 60. sünnipäeval meditsiiniteaduste valdkonna dekanadi raamatukoguhoidjat **HELJU VAIDLAT**.

TÜ tänukirja pälvivad 80. sünnipäeval loodus- ja täppisteaduste valdkonna keemia instituudi teadur, emeriitprofessor **ANTS TUULMETS**, 60. sünnipäeval ülikooli aula administraator **RITA HADE**, 55. sünnipäeval loodus- ja täppisteaduste valdkonna ökoloogia ja maateaduste instituudi mükoloogia professor, loodusmuuseumi juhataja, akadeemik **URMAS KÕLJALG**, 50. sünnipäeval sotsiaalteaduste valdkonna õigusteaduskonna haldusõiguse dotsent **VALLO OLLE** ning loodus- ja täppisteaduste valdkonna füüsika instituudi materjaliteaduse osakonna tahkisefüüsika

teadur **IRINA KUDRJAVTSEVA**.

Eesti vabariigi 98. aastapäeva puhul tunnustati Tartu ülikooli aumärgiga järgmisi ülikooli töötajaid: teadusprodekaan, usuteaduskonna kirikuloo professor **RIHO ALTNURME**; kultuuriteaduste ja kunstide instituudi maailmakirjanduse dotsent **LIINA LUKAS**; filosoofia ja semiootika instituudi filosoofia osakonna juhataja, teoreetilise filosoofia vanemteadur **BRUNO MÖLDER**; eesti ja üldkeeleteaduse instituudi eesti keele dotsent, eesti vana kirjakeele vanemteadur **KÜLLI HABICHT**; Viljandi kultuuriakadeemia lavalise liikumise lektor **MALL NOORMETS**; ajaloo ja arheoloogia instituudi õppekorralduse spetsialist **ENE LEIUS**; õigusteaduskonna kriminoloogia professor **JAAN GINTER**; majandusteaduskonna rahanduse ja majandusarvestuse õppetooli juhataja, programmijuht, majandusarvestuse professor **TOOMAS HALDMA**; ühiskonnateaduste instituudi sotsiaalpoliitika õppetooli juhataja, sotsioloogia ja sotsiaalpoliitika vanemteadur **MARE AINSAAR**; haridusteaduste instituudi kõrgkoolipedagoogika dotsent **MARI KARM**; haridusteaduste instituudi õpetajate täienduskoolitus- ja kutse-aasta keskuse juhataja, programmijuht **ANNE RAAM**; Johan Skytte poliitika-uuringute instituudi asejuhataja teadustöö alal, võrdleva poliitika vanemteadur **PIRET EHIN**; Narva kolledži õppeosakonna juhataja **NATALIA KRAVTSËNKO**; meditsiiniteaduste valdkonna dekanadi, finantstöö peaspetsialist **RENE KÄRNER**; bio- ja siirdemeditsiini

instituudi RNA bioloogia vanemteadur **ANA REBANE**; kliinilise meditsiini instituudi närvikliiniku neurokirurgia teadur **TÕNU RÄTSEP**; hambaarstiteaduse instituudi juhiabi **ANNE SIRGE**; arvutiteaduse instituudi informaatika lektor **ENO TÕNISSON**; ökoloogia ja maateaduste instituudi rakenduse sotsioloogia vanemteadur **EDGAR KAROFELD**; molekulaar- ja raku-bioloogia instituudi vanemlaborant **MAIE LOORITS**; füüsika instituudi teoreetilise füüsika labori juhataja, vanemteadur **PIRET KUUSK**; keemia instituudi füüsikalise keemia teadur **TAVO ROMANN**; keemilise bioloogia tippkeskuse juhataja, tehnoloogiainstituudi antimikroobsete ainete tehnoloogia professor **TANEL TENSION**; tehnoloogiainstituudi rakendusviroloogia professor **ANDRES MERITS**; tehnoloogiainstituudi polümeerse materjalide tehnoloogia professor **ALVO AABLOO**; matemaatika ja statistika instituudi diferentsiaal- ja integraalvõrrandite dotsent **URVE KANGRO**; õppeosakonna õppetöö analüüsi peaspetsialist **KERSTI ROOSIMÄE**; kunstimuuseumi juhataja, kuraator **JAANIKA ANDERSON**; loodusmuuseumi ekspositsiooni kuraator **RISTE KESKPAIK**; teadus- ja arendusosakonna teadus- ja arendustegevuse analüütik **KARIN ORG**; teadus- ja arendusosakonna tehnoloogia-siirde juht **JANE LUHT**; Eesti geenivarumu vanemteadur **TARMO ANNILO**; kinnisvaraosakonna arendustalituse juhataja **VILJO VIDER**; personaliosakonna juhataja **KRISTI TENNO**; rahandusosakonna sihtfinantseerimise talituse juhataja **KADI KÜLM**.

ÕNNITLEME

75 VLADIMIR FEDOSSEJEV, tahkisteooria labori spetsialist – 9. märts
MATI ERELT, eesti keele vanemteadur, humanitaarteaduste ja kunstide valdkonna emeriitprofessor – 12. märts
ANDO OTS, loodus- ja täppisteaduste valdkonna emeriitdotsent – 17. märts

65 ANDRES METSPALU, akadeemik, Eesti geenivaramu direktor, biotehnoloogia professor, biotehnoloogia õppetooli juhataja – 11. märts
JÜRI PARIK, evolutsioonilise bioloogia lektor – 24. märts

60 NATALJA JEVJTJUHHOVA, lugejateenindaja – 4. märts
TOOMAS BERNOTAS, keskkonafüüsika labori insener – 13. märts

ANNE LAIUS, bioloogia didaktika lektor – 25. märts
AAVO KIPPASTO, laserspektroskoopia labori insener – 30. märts

55 REIN MURAKAS, sotsiaalse analüüsi meetodite lektor, teadur – 5. märts

50 HELI TÄHEPÖLD, peremeditsiini assistent, peremeditsiini teadur – 1. märts

HARRY ALLES, materjaliteaduse vanemteadur – 6. märts

NATALIA KRAVTŠENKO, Narva kolledži õppeosakonna juhataja – 6. märts

MARI MOORA, taimeökoloogia vanemteadur – 19. märts

MART JAANSON, muusikateooria lektor – 31. märts

45 LIINA KANGUR, biofüüsika teadur – 1. märts

RITA VIIK, Pärnu kolledži õppekorralduse peaspetsialist – 8. märts
PIRET HUSSAR, histoloogia dotsent – 9. märts

40 ANNELI MILJAN, mobiilsusprogrammide spetsialist – 12. märts

ANDREAS VENTSEL, semiootika vanemteadur – 21. märts

KÜLLI KEERUS, praktilise filosoofia teadur – 25. märts

KRISTINA KURAKINA, arvelduste talituse juhataja – 30. märts

MARGRET SISASK, õppekorralduse spetsialist, ökoloogia ja maateaduste instituudi juhi abi – 30. märts

30 MERILYN MERISALU, ajakirja Universitas Tartuenssis peatoimetaja – 13. märts

MATI ERELT – 75

Tähtpäevade reas, naistepäeva ja emakeelepäeva vahel, 12. märtsil on sünnipäev eesti ja üldkeeleteaduse instituudi emeriitprofessoril Mati Eretil. Ses rõõmsas reas ei märkagi, kuidas aeg möödub, ja – parafraseerides üht head kolleegi – järjest nooremad ja nooremad saavad 75. Peab tunnistama, et ajahammas ei taha Mati peale hakata: tema on ikka ta ise, sama nägu ja tegu, mis kümme või kakskümmend aastat

FOTO: OVE MAIDLA

tagasi, teravapilguline ja viljakas keeleteadlane, ühtaegu nõudlik ja mõistev kolleeg. Mati jõudis Tartu ülikooli

filoloogiat õppima murrangulistel 1960. aastatel, kui noore innustava õppejõu Huno Rätsepa ümber kujunes moodsa keeleteaduse uurimisrühm GGG. Siit saadud pagasiga läks ta tööle Keele ja kirjanduse instituuti, kaitses kandidaaditöö ja lülitus teadusliku grammatika koostamise eeltöösse. Pärast doktoritöö kaitsmist sai Matist grammatikasektori juhataja, kes pani grammatika koostamise kindlakäeliselt käima. Mati

juhtimisel valminud «Eesti keele grammatika» (1993, 1995) on siiani kasutusel peamise eesti keele struktuuri ülevaateosena.

Aga mis on uurimine ilma õpetamiseta, ehk *docendo discimus...* Järgnes töö professorina Tallinna pedagoogilises instituudis, Helsingi ülikoolis ja alates 1995. aastast Tartu ülikoolis. Üleminekuaja kitsikusest ülesaamisega ja akadeemilise elu korraldamisel oli oluline roll Mati majanduslikul mõtlemisel ja korraldajavaimul.

Asutati töörühmi, anti välja õppetooli uurimuste sarja. Mati tegutses tulemuslikult ka teaduskorralduses. Emakeele seltsi esimehena löi Mati seltsi tegevuse elavalt käima. Taaselustati seltsi aastaraamatu väljaandmine; seda toimetab Mati ka praegu. Mati algatatud on ka menukas keeleajakiri Oma Keel.

2006. aastast alates on Mati emeriitprofessor ja vanemteadur. Süntaksi tervikkäsitlus, mille algataja, toimetaja ja enamiku osade

autor Mati on olnud, ilmub sarjas «Eesti keele varamu». Järgneb töö uue eesti keele grammatika süntaksiosaga. Koos ise ajakavas püsiva ja seda teistelki nõudva Matiga saab tehtud nii üks kui ka teine.

Soovime oma heale kolleegile ikka rõõmsat meelt ja töolusti, rõõmu lastelastest ja põnevate paikade avastamisest!

Kolleegid eesti ja üldkeeleteaduse instituudist

SAMMAS PAUL

KOOMIKS: AUGUST VARUSTIN

SAADA KIRI

Kui meenub õpingute ajast midagi põnevat, kuuled loengus midagi naljakat, avastad õppematerjalidest või eksamitöödest huvitavaid kilde, koostad ristsõnu, armastad mõistatusi või joonistad ülikoolielust pilte, anna sellest meilegi teada.

Saada oma meenutused, naljad ja pildid aadressil ajakiri@ut.ee ja võib-olla avaldame järgmises numbris just Sinu leiu või loomingut!

VIKTORIIN

9. märtsil kell 8–20 toimub veebikeskkonnas astronoomiaviktoriin «Pulsar». Osaleda võivad kõik, kes soovivad astronoomia ja loodusteaduste võimekust proovile panna.

AJALOORING 70

25. märtsill on TÜ ajalooringil 70. sünnipäev. Sündmust tähistatakse Eesti üliõpilaste seltsi majas tudengikonverentsiga. Oodatud on kõik huvilised.

INAUGURATSIOON

30. märtsil kell 16.15 peab inauguratsiooniloengu «Kes on õige eestlane?» TÜ isiksuse- ja sotsiaalpsühholoogia professor Anu Realo.

9

11

25

27

30

TUDENGITEADUS

11. märtsil leiab aset AH-HAA teaduskeskuses Talveakadeemia Tudengiteaduse päev. Sel aastal keskendutakse inimese kui liigi olemusele ja jätkusuutlikkusele.

MÄLESTUSÜRITUS

27. märtsil kell 12 algab TÜ aulas «Langenud vabadusvõitleja päeva XX aulakonverents». Konverents keskendub vabadusvõitleja Jüri Kukele, kes õppis ja töötas keemikuna TÜ-s 1958–1979. aastal.

MÄRTS 2016

E T K N R L P E T K N R L P E T K N R L P E T K N R L P
29 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31 1 2 3